

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Особливості ризиків банків з іноземним капіталом»

Виконала: здобувачка освіти групи ФК23-1м
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
Погорелова Каріна Олександрівна

Керівник: Заруцька О.П., д.е.н., проф., завідувачка
кафедри фінансів, банківської справи та
страхування УМСФ

Рецензент: Качула С.В., д.е.н., проф., професорка
кафедри фінансів, банківської
справи та страхування ДДАЕУ

АНОТАЦІЯ

Погорелова К. О. Особливості ризиків банків з іноземним капіталом.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто сучасні підходи до управління банківськими ризиками. Визначено особливості фінансової діяльності банків з іноземним капіталом на прикладі АТ «КредіАґріколь Банку», досліджено фінансовий стан АТ «КредіАґріколь Банк», оцінено ризики банку за допомогою системи індикаторів. Охарактеризовано особливості кредитної політики та кредитних ризиків банків з іноземним капіталом, обґрунтовано шляхи вдосконалення систем управління ризиками. Побудовано тренд розвитку частки банків з іноземним капіталом з точки зору їхньої участі у кредитуванні української економіки. Запропоновано розробити та реалізувати програми стимулювання банків з іноземним та приватним капіталом для інвестування в агросектор та оборонну промисловість України.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на сторінках, містить 17 таблиць, 10 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел включає 49 найменувань.

Ключові слова: банк з іноземним капіталом, управління ризиком, ліквідність, платоспроможність, прибутковість.

Список публікацій здобувача: тези конференції

ANNOTATION

Pogorelova K. O. Peculiarities of risks of banks with foreign capital.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 "Finance, banking, insurance and stock market". - University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The work considers modern approaches to bank risk management. The features of the financial activities of banks with foreign capital are determined using the example of JSC "CreditAgricole Bank", the financial condition of JSC "CreditAgricole Bank" is studied, the bank's risks are assessed using a system of indicators. The features of credit policy and credit risks of banks with foreign capital are characterized, ways of improving risk management systems are substantiated. The trend of development of the share of banks with foreign capital is constructed from the point of view of their participation in lending to the Ukrainian economy. It is proposed to develop and implement programs to stimulate banks with foreign and private capital to invest in the agricultural sector and defense industry of Ukraine..

The master's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources used, appendices, presented on pages, 17 contains tables, 10 figures, 3 appendices. The list of sources used includes 49 names.

Keywords: bank with foreign capital, risk management, liquidity, solvency, profitability.

List of publications of the applicant: conference abstracts.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ.....	8
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ (НА ПРИКЛАДІ КРЕДІАГРІКОЛЬ БАНКУ).....	20
2.1 Особливості діяльність АТ «КредіАгрікольБанку».....	20
2.2. Фінансовий стан АТ «КредіАгріколь Банк».....	29
2.3 Оцінювання ризиків банку за допомогою системи індикаторів.....	39
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ.....	51
3.1 Особливості кредитної політики та кредитних ризиків банків з іноземним капіталом.....	51
3.2 Шляхи вдосконалення систем управління ризиками.....	58
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ.....	74

ВСТУП

Актуальність дослідження. Повномасштабне вторгнення російської федерації, що розпочалося 24 лютого 2022 року, створило безпрецедентні загрози для нашої держави, у тому числі, банківської системи. Сьогодні запорукою виживання вітчизняних банків є виважений вплив національного регулятора, створення нової, більш стійкої бізнес-моделі та оптимізація ризик-менеджменту.

Дослідження особливостей ризиків банків з іноземним капіталом в Україні є надзвичайно актуальним, особливо в умовах війни, яка значно вплинула на економічну ситуацію в країні.

По-перше, банки з іноземним капіталом грають важливу роль у фінансовій системі України, оскільки вони забезпечують значну частину кредитування та інвестицій, що є критично важливими для відновлення економіки.

По-друге, банки з іноземним капіталом нерідко мають більш консервативні підходи до кредитування та управління ризиками, що є корисним з точки зору вивчення особливостей їх ризик-менеджменту.

По-третє, в сучасних економічних умовах важливо мати розуміння, як зміни в політиці материнських компаній за кордоном можуть вплинути на діяльність українських дочірніх банків. Зокрема, це стосується питань ліквідності, капіталізації та здатності банків виконувати свої зобов'язання перед вкладниками і позичальниками.

Таким чином, актуальність дослідження особливостей ризиків банків з іноземним капіталом в Україні обумовлена необхідністю забезпечення стабільності фінансової системи в умовах війни, а також потребою у формуванні ефективних стратегій управління ризиками для підтримки економічного розвитку країни.

Метою дослідження є дослідження теоретичних засад і практичних аспектів особливостей ризиків банків з іноземним капіталом.

Для досягнення цієї мети були сформульовані наступні **завдання**:

- визначити сучасні підходи до управління банківськими ризиками;

- розглянути особливості діяльності АТ «Креді Агріколь Банку» як банку з іноземним капіталом;
- провести аналіз фінансового стану АТ «Креді Агріколь Банку»;
- оцінити ризики банку за допомогою системи індикаторів;
- висвітлити особливості кредитної політики та кредитних ризиків банків з іноземним капіталом;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення систем управління ризиками.

Об'єктом дослідження є процеси управління ризиками у банках в сучасних умовах господарювання.

Предмет дослідження – особливості оцінки та управління ризиками банків з іноземним капіталом на матеріалах АТ «Креді Агріколь Банк».

Методи дослідження. В основу дослідження покладено загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: методи індукції та дедукції, а також нормативний метод – для дослідження існуючих теорій і практик управління ризиками в банківській сфері, а також підходів НБУ до класифікації банківських ризиків; метод логічного аналізу для розгляду особливостей діяльності АТ «Креді Агріколь Банк»; коефіцієнтний метод та метод системного аналізу – для проведення аналізу фінансового стану АТ «Креді Агріколь Банк»; індикаторний метод – для оцінювання ризиків банку. Методи SWOT-аналізу та експертних оцінок застосовані для визначення проблемних питань у розвитку систем управління ризиками; метод порівняльного аналізу, метод експертних оцінок застосовані для обґрунтування шляхів вдосконалення систем управління ризиками.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дослідження полягають в тому, що обґрунтовані пропозиції щодо управління банківськими ризиками, а також інші елементи проведеного автором дослідження, можуть бути використані органами банківського нагляду та банківськими організаціями.

Інформаційною базою дослідження є нормативні документи, аналітичні матеріали та офіційні статистичні дані Національного банку України, нормативно-правові акти органів публічної влади України, дані світових статистичних та

міжнародних організацій, наукові публікації з проблематики дослідження, річна та управлінська звітність досліджуваного банку АТ «Креді Агріколь Банк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 67 сторінках, містить 17 таблиць, 10 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел складає 49 найменувань.

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Банки є основними учасниками фінансового ринку. Стабільне функціонування банків та банківської системи загалом є гарантією формування стабільного розвитку економіки держави. У сучасних умовах макроекономічної нестабільності розвитку фінансових ринків, внаслідок світової пандемії COVID-19 та геополітичної ситуації, характерна риса ринкових умов господарювання – це невизначеність отримання результатів будь-яких процесів, які протікають у суб'єкта фінансових відносин, що супроводжуються значними втратами, насамперед фінансовими.

Ця ситуація є неминучою для будь-якої діяльності, в т.ч. банківської, тому гостро постає питання про прогнозування результатів діяльності та розроблення заходів щодо усунення загроз.

У зв'язку з цим дослідження банківських ризиків та розробка заходів щодо забезпечення адаптації банків до ризику є актуальною та затребуваною. Ситуація невизначеності та ризику вимагає від керівників банків глибоких та різноманітних знань у різних галузях управлінської та господарської діяльності. Нині без урахування ризику неможливо здійснювати комерційну діяльність. Ігнорування цього факту може стати гальмом розвитку конкретного банку та всієї економіки в цілому.

Недооцінка та неможливість прогнозування ризиків у банківській діяльності зрештою шкодить економіці, підриває її розвиток та ефективність. Тому ідентифікація, кількісна та якісна оцінка ризику та його зміни в динаміці виступають основним та сильнодіючим фактором стабільного розвитку економіки будь-якої країни [22, с. 104].

Доцільно розглянути еволюцію становлення економічної категорії ризику з урахуванням узагальнення методологічних досліджень зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів. На сьогоднішній день немає однозначного розуміння сутності ризику. Насамперед, це пояснюється багатогранністю цієї економічної категорії.

Так, у словниках європейських народів слово «ризик» вживається в приблизно подібних формах і семантиці, наприклад: англійське слово – «risk», албанське – «rezik», болгарське – «ризик», німецьке – «risiko», іспанське – «riesgo», румунське – «risk», французьке – «risque», фінське – «riski», чеське – «risiko».

Походження терміна «ризик» у багатьох європейських мовах інтерпретується як почуття небезпеки та складне явище, що має безліч незбігаючих, а іноді протилежних тенденцій. Саме поняття «ризик» вперше зустрічається в середньовічних джерелах, але поширюється лише з появою друкарства, насамперед у Італії та Іспанії. У цей час поняття ризик вживалося відносно рідко, і зустрічалося найчастіше у сфері мореплавства і морської торгівлі. Морські контракти та їх страхування є раннім випадком планомірного контролю ризику [5, с. 118].

У ХХ столітті з'явилося багато різних підходів та альтернативних формулювань до аналізу поняття «ризик». Проблема ризику та її оцінки перестала бути новою у вітчизняній науці і економіці, теорія ризику у процесі формування цивілізованих ринкових відносин отримала розвиток, процес формування економіки України неминуче призвели до необхідності врахування ризику, як і у господарській діяльності, так і у банківській.

Ефективність організації управління бізнесом загалом, багато в чому визначається класифікацією ризиків. Тенденція до ускладнення соціально-економічних відносин породжує появу нових видів і типів ризиків. У процесі своєї діяльності суб'єкти господарювання стикаються з різними видами ризиків, що відрізняються між собою.

Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» № 64 від 11.06.2018 р. пропонує здійснювати класифікацію фінансових ризиків за такими ознаками (табл. 1.1) [37].

Таблиця 1.1

Фінансові ризики, які піддаються кількісній оцінці

Ризик	Визначення поняття
Кредитний ризик	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок невиконання боржником/контрагентом узятих на себе зобов'язань відповідно до умов договору. Кредитний ризик виникає за всіма активними банківськими операціями, за винятком боргових цінних паперів та інших фінансових інструментів у торговій книзі банку
Ризик ліквідності	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок неспроможності банку забезпечувати фінансування зростання активів та/або виконання своїх зобов'язань у належні строки
Процентний ризик банківської книги	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок на банківську книгу. Процентний ризик банківської книги впливає на економічну вартість капіталу банку та чистий процентний дохід банку
Ринковий ризик	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок несприятливого впливу факторів ринкового ризику (курсів іноземних валют, процентних ставок та/або інших факторів) на вартість/ціну інструментів
Операційний ризик	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок недоліків або помилок в організації внутрішніх процесів, навмисних або ненавмисних дій працівників банку або інших осіб, збоїв у роботі систем банку або внаслідок впливу зовнішніх факторів. Операційний ризик уключає юридичний ризик, однак має виключати ризик репутації та стратегічний ризик
Ризик країни	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання доходів унаслідок впливу на діяльність боржника-контрагента несприятливих умов в економічній, соціальній, політичній сферах іншої країни
Трансфертний ризик	Імовірність виникнення збитків або додаткових втрат, або недоотримання запланованих доходів унаслідок того, що у банку або його боржників/контрагентів, які є нерезидентами, немає можливості отримання іноземної валюти за кордоном та/або перерахування її в Україну

У той же час, більшість науковців пропонують здійснювати класифікацію ризиків за такими ознаками (додаток А).

В економічній літературі ще немає чіткої системи класифікації ризиків. Безперечним є той факт, що для якісної оцінки ризику потрібна класифікація його факторів. Наприклад, Райс Т. та Койлі Б. вважають, що науково-обґрунтована

класифікація факторів ризику дозволяє чітко визначити місце кожного фактора в їхній загальній системі.

Водночас, розглядаючи проблему класифікації, фахівці зазначають, що складність проблеми не дозволяє побудувати ефективну систему оцінки ризику, оскільки ризик притаманний будь-якій економічній діяльності і існує безліч його факторів, тому будь-яка класифікація буде умовною, оскільки провести чіткий кордон між окремими групами факторів ризику досить складно [38].

Аналіз наявних у наукових джерелах визначень поняття «банківський ризик» вказує на те, що більшість з них є схожими, а відмінності полягають переважно в обраному підході до розуміння сутності ризику в цілому (відповідно до генезису трактувань даної економічної категорії).

У розглянутих інтерпретаціях поняття «банківський ризик», як правило, увага акцентується на його фінансовому характері, що виявляється у формі можливих результатів ситуації ризику (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Визначення поняття «банківський ризик»

Автор	Формулювання поняття «ризик»
Островська Н.С. [25]	Банківський ризик – це насамперед можливий розкид результатів, можливе їх коливання навколо очікуваного результату. Ризик присутній практично в будь-якій діяльності комерційного банку і його мінімізація має важливе значення для роботи банку і банківської системи в цілому.
Парасій-Вергуненко І. М. [30]	Під банківським ризиком розуміють можливість зазнати втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин
Поддєрьогін А.М. [45]	Під фінансовим ризиком розуміється ризик структури капіталу: у разі незадовільної структури капіталу виникає ризик того, що підприємство займає кошти за ризикованою процентною ставкою і в результаті виявиться неплатоспроможним
Бланк І. О. [1]	Імовірність виникнення несприятливих наслідків у формі втрати доходу чи капіталу у ситуації невизначеності умов здійснення його фінансово-господарської діяльності
Примостка Л. О. [33]	Ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників
Камінський А. Б. [14]	Невизначеність результату банківської діяльності та можливі несприятливі наслідки у випадку невдачі
Бондаренко Л. [3]	Банківський ризик є економічною категорією, що відбиває невизначеність, конфліктність, багатокритеріальність, нечіткість у фінансових відносинах та включає особливості сприйняття вказаних характеристик зацікавленими суб'єктами цих відносин.

Продовження табл. 1.2

Дорошенко Н.О., Кулик Н.О., Погореленко А.К. [6]	В банківській діяльності ризик – це вірогідність зменшення дохідної частини банку, втрати організацією долі прибутку, виникнення збитків через здійснення фінансових та інших банківських операцій.
Фастовець М. [44]	Імовірність отримання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів
Козьменко С., Шпиг Ф., Волошко І. [15]	Вартісне вираження імовірності подій, що спричиняє фінансові втрати
Ekinci A. [47]	Ризики як можливість відхилення у майбутньому, коли бажаних цілей не досягнуто
Aduda J., Gitonga J.[48]	Зміна ймовірності досягнення прибутку/втрат; ризик не піддається виміру
Diamond D.W., Dybvig P.H. [49]	Ризики є негативним впливом на рентабельність і викликані багатьма факторами невизначеності

Фактори ризику визначаються як події, що відбулися у зовнішньому та внутрішньому середовищі організації і які вплинули на її діяльність та створили саме таке явище, як загроза для виробництва та реалізації продукції, наслідком якого є неотримання чи недоотримання прибутку.

Тобто, фактори ризику – це події, що генерують ризик діяльності організації. Виявлення та ідентифікацію факторів ризику вчені відносять до одного з найважливіших завдань фінансової діяльності організації, а ефективно проведена їх класифікація повинна містити оптимальну кількість факторів ризику, яка б дозволила правильно виявити конкретний ризик, що загрожує діяльності організації.

Розглянувши існуючі поняття категорії ризику та його класифікаційні особливості у межах теми та мети даного дослідження, доцільно обмежитися вивченням ризиків у банківській діяльності. Відповідно до загальної класифікації банківські фінансові ризики включають кредитний ризик, ризик ліквідності, ринковий ризик, у тому числі валютний і ризик зміни відсоткових ставок; нефінансові ризики поділяються на операційний, юридичний, стратегічний та репутаційний. За вимогами Базель III ризики, які використовують багато країн з метою діагностики та моніторингу фінансового стану кредитних організацій, класифікуються на кредитний ризик, ринковий ризик, операційний ризик, ризик ліквідності, інші ризики.

Дослідження теоретичних основ показує, що ризики – це багатоаспектна категорія, яка передбачає формування їх на всіх рівнях і для всіх суб'єктів різних форм власності, господарювання, видів діяльності. При цьому слід класифікувати загальні та специфічні ризики, які, наприклад, притаманні лише банківській сфері.

Ризики можуть бути класифіковані і за іншими ознаками, які наочно представлені у табл. 1.3.

До загальних ризиків відносяться такі ризики як структурний, ринковий, спекулятивний. Група загальних ризиків базується на фінансових ризиках: ризик ліквідності, ризик операційної діяльності, процентний ризик, інвестиційний ризик та ін. Загальні ризики – це ризики, які важко передбачити та які не піддаються контролю з боку банку, наприклад, ризик зміни процентних ставок, інфляційний ризик, ризик бізнес-циклів, ризики, що впливають на національну економіку, такі як економічний чи політичний спад [46, с. 40].

Таблиця 1.3

Класифікаційні ознаки банківських ризиків

Група ризиків	Класифікаційні ознаки	Назва ризику	Фактори	
			Екзогенні	Ендогенні
Загальні ризики	Структурний	майнові ризики;		+
		виробничі ризики;		+
		торгові ризики;	+	+
	Ринковий	валютний ризик;	+	
		зміни процентних ставок;	+	+
	Спекулятивний	інфляційні ризики;	+	
		інвестиційні ризики		+
	Фінансовий	ризики, пов'язані з формою організації господарської діяльності організації;		+
		податкові;	+	
		депозитні;		+
		ризик ліквідності;		+
		операційно-фінансові ризики;		+
		ризик диверсифікації;		+
		ризик за видами операції;		+
ризик позабалансових операцій;			+	
капітальний ризик;		+		

Продовження табл. 1.3

Специфічні ризики	Зовнішні (частково керовані)	ризик спеціалізації банку;	+	+
		ризик конкуренції;	+	+
	Зовнішні (некеровані)	політичні ризики;	+	
		загальноекономічні ризики;	+	
		ризик стихійних лих;	+	
		країновий ризик;	+	
	Валютний	операційний ризик;		+
		трансляційний ризик;		+
		економічний ризик;	+	
	Процентний	ризик фіксованих ставок;	+	+
		ризик плаваючих ставок;	+	+
	Кредитний	географічні ризики;	+	
		політичні ризики;	+	
		макроекономічні ризики;	+	
	Внутрішні (адміністративні ризики)	ризик стратегії;		+
		ризик структури;		+
		ризик стимулювання;		+
		ризик зловживань;		+
	Внутрішні (операційні ризики)	організаційний ризик;		+
		інформаційний ризик;		+
		ризик, пов'язаний з персоналом;		+
		технічний ризик;	+	+
	Операції на фондовому ринку	ризик при купівлі цінних паперів;		+
		ризик при продажу цінних паперів;		+
ризик при термінових угодах з похідними фінансовими інструментами;			+	
ризик забезпечення виконання зобов'язань;			+	
Джерело виникнення	ризик управління фондовим портфелем;		+	
	ризик відкритої позиції;		+	
	фондовий ризик;		+	
	технологічний ризик	+	+	

До специфічних ризиків відносяться такі види ризиків як: частково керовані та некеровані, процентні, валютні ризики та адміністративний ризик. Специфічні ризики – це ризики, з якими може зіштовхнутися банк у процесі своєї діяльності.

Таким чином, доцільно виділити дві основні групи факторів ризику, які в залежності від джерела виникнення поділяються на: екзогенні та ендогенні. Екзогенні чинники – це чинники, які банк безпосередньо неспроможний змінити,

їх треба враховувати під час прийняття управлінських рішень. Ендогенні чинники – це чинники, які можна змінити. До ендогенних відносять ризики, які, своєю чергою, включають управлінські та операційні, фінансово-господарські.

При здійсненні господарської діяльності банк враховує техніко-технологічну базу, забезпеченість ресурсами, рівень організації банківських процесів, продуктивність праці персоналу та на їх основі розробляє стратегію розвитку.

Серед непередбачуваних ендогенних факторів ризику можна виділити некомпетентність співробітників банку, недоліки у побудові ієрархічної структури, помилки керівництва щодо прийняття управлінських рішень, помилки обладнання. При здійсненні своєї господарської діяльності банк постійно перебуває під впливом незалежних від нього екзогенних чинників, лише окремі з яких можна передбачити [31, с. 59].

Так, політичну та економічну ситуацію в країні, міжнародні події, рівень цифровізації можна припустити і намагатися запобігти їхньому негативному впливу.

У свою чергу, відповідно до тенденцій сучасності, слід зупинитися на впливі розвитку цифрових послуг на банківські ризики.

На сьогоднішній день, концепція «управління банківською діяльністю» під впливом цифровізації дедалі більше відповідає діяльності управління ризиками. Банківську індустрію сьогодні можна порівняти з мистецтвом боротьби з ризиком, а не його уникненням з метою максимізації віддачі від власного капіталу. Цифрові технології сьогодні відіграють одну з ключових ролей у розвитку національної економіки, усієї фінансової сфери будь-якої розвиненої країни.

Особливо наслідки цифровізації економічних відносин відчуються у сфері фінансових послуг, у рамках якої кредитні та інвестиційні установи намагаються максимально використати потенціал цих технологій та підвищити якість наданих ними послуг. Безперечно, банківська сфера вже сьогодні значно трансформувалася під впливом інформаційно-комунікаційних технологій, впровадження яких вимагало від фінансових посередників зміни підходів до обслуговування клієнтів, іноді стратегій розвитку та загалом бізнес-моделей функціонування. У цілому нині

цифрові технології дозволяють отримати переваги всім учасникам ринку банківських послуг.

Однак під час впровадження цифрових послуг виникають певні складнощі та негативні наслідки від тотальної цифровізації фінансової сфери. Швидкість та мінливість ділового середовища потребує нових підходів до управління ризиками комерційних банків. Нові технології, розширений доступ до баз даних, нові види бізнесу спонукають до перегляду методик та підходів обслуговування потенційних клієнтів, визначають особливі умови банківської діяльності, застосування специфічних засобів контролю та ефективних підходів у мінімізації операційних ризиків.

Цифровий ризик є молодого галуззю сфери управління банку, проте потребує розробки та застосування специфічного інструментарію для його мінімізації. Сьогодні зупинятися лише на контролі банківської звітності та простій оцінці ризиків недостатньо. Хоча значні інвестиційні вкладення в ідентифікацію, оцінку та боротьбу з операційними ризиками вже дали позитивні результати, проте збитки від ризиків залишаються високими. Ситуація ускладнюється тим, що сучасні банківські ризики включають десятки підвидів (ризик кібербезпеки, ІТ-ризик, ризик упередженості рішень штучного інтелекту та морального використання клієнтської інформації), управління ними вимагає нагляду та прозорості всіх комерційних банків у рамках їхніх бізнес-процесів. І хоча цифровізація банківських послуг змінює характер роботи банків, показники рівня операційних ризиків продовжують зростати [41, с. 117].

Так, відповідно до положень Базеля III, це: «Ризик прямої чи непрямой шкоди, що виникає внаслідок неадекватних чи невдалих внутрішніх процесів, покупців, безлічі систем, чи через зовнішні події». Згідно з твердженнями словника: «Цифровізація – це використання цифрових технологій для зміни бізнес-моделі з метою створення нових можливостей отримання прибутку та створення вартості».

Використання цифрових каналів банківських продуктів та послуг спричиняє розвиток старих ризиків та виникнення нових. Ці ризики не є по-справжньому

«новими», вони еволюціонують і збільшуються внаслідок структурних змін у зв'язку із цифровізацією бізнес-моделей.

Однак виникли і нові ризики, пов'язані з цифровізацією: кіберризик, ризики функціональної моделі та ризики зараження.

1. Кіберризик відноситься до будь-якого ризику фінансових втрат, руйнування чи шкоди репутації організації через збій її системи інформаційних технологій. Або кіберризики можна визначити як ризики втрати цілісності даних та несанкціонованого доступу до них клієнта, ризики порушення функціонування технічної системи в інформаційному просторі, ризики кібератак.

Кіберризик найбільш важливий з огляду на велику кількість оброблюваних даних. Цей вид банківського ризику є дорогим для банків, а атаки не лише порушують їхню роботу, а й призводять до ризику втрати та розголошення даних клієнтів. Враховуючи нинішній геополітичний контекст, не дивно, що в наступні роки рівень кібербезпеки банків лише зростатиме. Це може відбуватися як на інституційному рівні, а й у всій галузі між банками.

2. Ризик цифрової функціональної моделі – визначається як потенційна втрата, з якою може зіткнутися банк через неправильне використання чи помилки, що мають місце при розробці або впровадженні функціональної цифрової моделі, які, в основному, використовуються для обробки даних та прийняття рішень [21].

Так, модель підходу до розподілу збитків або модель інтеграції може використовуватися для регулювання, управлінських та бухгалтерських цілей. Кількість моделей у великих банках зростає, вони стають складнішими і керувати цими ризиками важче. Причинами є ненадійні дані, погана якість, технічні дефекти та помилки застосування.

3. Ризик зараження відноситься до можливості того, що негативні події в одному файлі поширюються на інші та впливають на фінансові результати та вимоги до капіталу. Цифрові та автоматизовані процеси діятимуть при цьому як катализатори та збільшуватимуть швидкість їх поширення.

Комерційні банки повинні розуміти шляхи зараження та застосовувати ефективні способи мінімізації негативних наслідків їх впливу.

Вважаємо, що кіберризика, ризики функціональної моделі та ризики зараження не обов'язково є «новими», проте їхнє зростаюче значення та вплив на діяльність банківських установ дуже змінилося. За таких обставин надійний процес керування ними має важливе значення для забезпечення раннього виявлення та впровадження найкращих процедур мінімізації збитків.

Ризики, пов'язані з розвитком цифровізації банківських послуг, притаманні всім банківським продуктам, видам діяльності, процесам та системам, відповідно, ними потрібно ретельно керувати.

Традиційно процес управління банківськими ризиками спрямовано на захист комерційних банків від потенційних втрат, і, навіть, збільшення економічної цінності своєї діяльності.

Досліджуючи практичні аспекти діяльності, доцільно зазначити, що у процесі управління банківськими ризиками виділено шість головних кроків, зокрема:

- ідентифікація;
- оцінка;
- вимірювання;
- контроль та згладжування наслідків;
- моніторинг;
- створення плану безперервності мінімізації негативного впливу [21].

Таким чином, виходячи з логіки дослідження наукового визначення поняття «банківський ризик» в умовах цифровізації, проведеного аналізу концепції «ризик» та особливостей банківської діяльності в умовах цифровізації, можна запропонувати формулювання поняття «банківський ризик».

Банківський ризик – це несприятливий ефект від очікуваних чи несподіваних майбутніх подій у цифровому середовищі банку, що призводить до виникнення збитків, впливає на прибутковість і капітал банку, тобто наражає банк на загрозу банкрутства внаслідок впливу факторів цифрової трансформації банківських послуг. Наведене поняття «банківських ризиків» відрізняється:

- повнотою побудови, що дозволяє охопити основні фактори, які впливають на рівень банківського ризику;
- чіткістю назви фактора ризику;
- передбачає можливість швидко встановити джерело ризику, що значно полегшує управління конкретним видом ризику;
- логічністю – дозволяє простежити зв'язок між фактором ризику та його наслідками;
- зрозумілістю – що є необхідним для доступного оволодіння інформацією.

Відповідно існує потреба у проведенні додаткових наукових досліджень із зазначеної тематики, особливо у напрямку застосування інструментарію мінімізації цифрових банківських операційних ризиків.

Сьогодні більшість банків пропонують цифрові послуги електронного банкінгу, за допомогою яких клієнти можуть отримати доступ до своїх рахунків, оплачувати їх та переводити кошти. Це змушує банки переосмислити свої бізнес-моделі, процеси та системи, а також працювати з новими банківськими ризиками.

Удосконалене поняття «банківський ризик» відповідно до трансформаційного середовища ведення банківського бізнесу обумовлює необхідність вивчення та визначення інструментарію та підходів до управління цифровими банківськими операційними ризиками на сучасному етапі розвитку банківської системи країни.

Отже, можна зробити висновок, що банківський ризик – це несприятливий ефект від очікуваних чи несподіваних майбутніх подій у внутрішньому чи зовнішньому середовищі банку, що призводить до виникнення збитків, впливає на прибутковість і капітал банку, тобто наражає банк на загрозу банкрутства.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ (НА ПРИКЛАДІ КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНКУ)

2.1 Аналіз капіталу банку, як джерела поглинання ризиків

Досліджуваний банк Credit Agricole Bank є найстаршим іноземним банком в Україні, що надає повний спектр банківських послуг, є стратегічним партнером для агробізнесу та корпоративних клієнтів і одним із лідерів на ринку автокредитування. Банк має головний офіс у Києві та 139 відділень, обслуговує 400 000 клієнтів.

Банк є частиною міжнародної групи Credit Agricole (Франція), яка знаходиться в ТОП-10 найбільших банків у світі за активами згідно з рейтингом The Banker 2024 та є лідером у банківському страхуванні та управлінні активами на ринку Європи.

У 2023 році «Креді Агріколь» увійшов до списку системно важливих банків, що свідчить про його важливість для української економіки. Банк був визнаний найкращим з кеш-менеджменту в Україні згідно з рейтингом Euromoney. Standard-Rating підтвердив найвищі рейтинги банку [27].

У додатку Б наведемо організаційну структуру досліджуваного банку.

Агробізнес є однією з ключових основ у стратегії «Креді Агріколь Банку». В останні роки банк виступає провідним гравцем на українському агроринку.

Успіхи банку в цьому секторі базуються, перш за все, на досвіді групи «Креді Агріколь» та експертизі агрокоманди, яка глибоко розуміє особливості сільськогосподарського виробництва, тенденції розвитку аграрного бізнесу, ризики та ринок, на якому працюють клієнти, зокрема економічні та технологічні фактори, а також вплив клімату.

Незважаючи на складні обставини роботи, у 2023 році банк продовжував приймати участь в агрозаходах, а також успішно реалізовував освітній проект «Агрошкола». Його ключовою метою є розширення досвіду та поглиблення знань

банківських фахівців в агробізнесі, а також створення бізнес-спільноти. У 2023 році випускниками «Агрошколи» стали 24 співробітників з різних підрозділів банку.

Основні зусилля Креді Агріколь Банку наразі направлені на підтримку діючих агроклієнтів та покращення рівня їх обслуговування.

У цьому контексті дуже важливою є участь банку у державних програмах підтримки агробізнесу. У 2023 році АТ «Креді Агріколь Банку» приймав активну участь у програмі «Доступні кредити 5-7-9%» в частині фінансування сільгосптоваровиробників. Також «Креді Агріколь Банк» продовжував фінансувати клієнтів за програмою державних гарантій на портфельній основі.

Станом на кінець 2023 року в рамках цієї програми банком було видано сільськогосподарських кредитів на суму близько 1 346,1 млн. грн., в тому числі 696 млн грн на фінансування посівної кампанії [27].

Також «Креді Агріколь Банк» активно розвивав програму з ЄБРР, яка спряла зменшенню ризиків при фінансуванні клієнтів в умовах складної економічної ситуації. Стратегія банку передбачає підтримку клієнтів в їхньому переході на альтернативні джерела енергії, ресурсозберігаючі технології та розвиток сталого агровиробництва. Тому особлива увага приділяється проектам, що передбачають сучасні рішення щодо реагування на зміну клімату та дбайливого ставлення до навколишнього середовища. У цьому напрямку банк залучає власну агроекспертизу, активно використовує досвід Групи, а також співпрацює з провідними міжнародними фінансовими інституціями.

Основні показники, зміни в активах і пасивах АТ «Креді Агріколь Банк» протягом останніх років показано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники, зміни в активах і пасивах АТ «Креді Агріколь Банк», тис. грн.

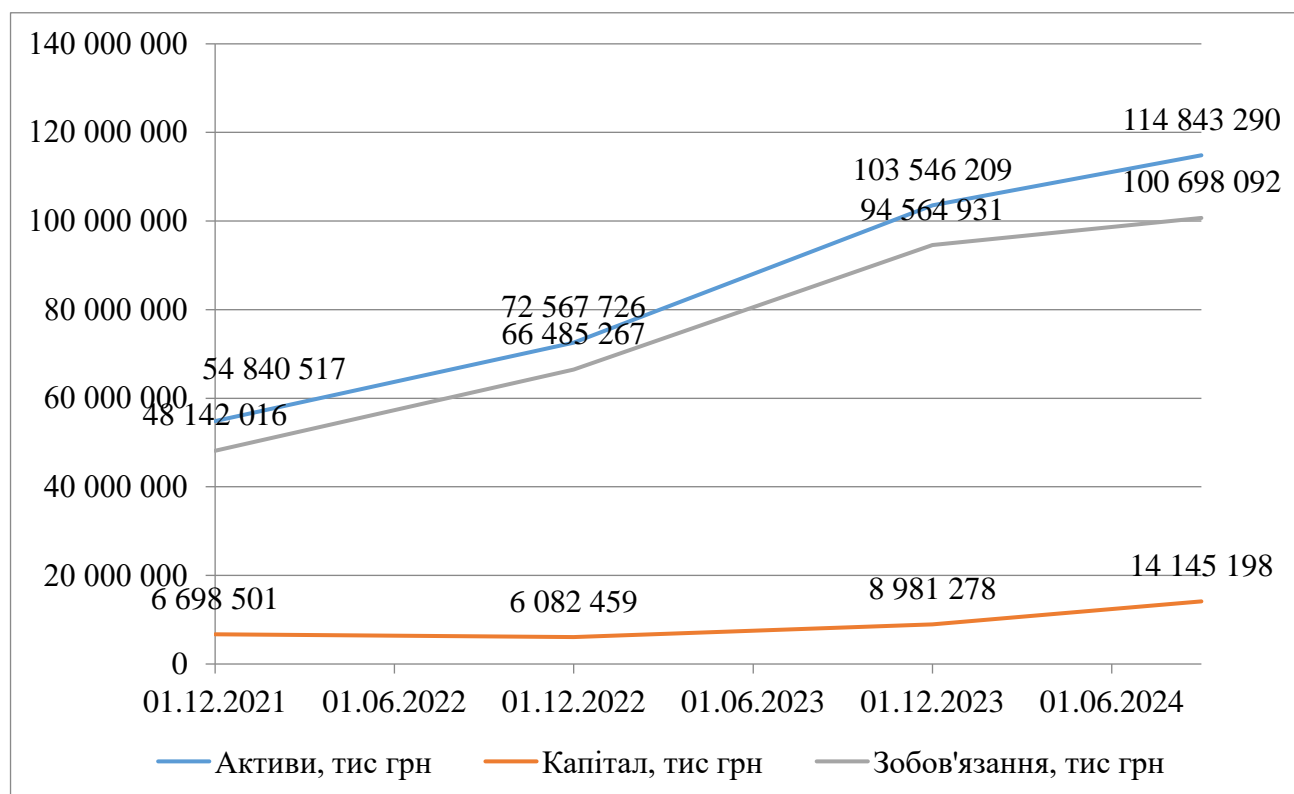
Показники	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	30.09.2024
Активи	54 840 517	72 567 726	103 546 209	114 843 290
Власний капітал	6 698 501	6 082 459	8 981 278	14 145 198
Обсяг залучених коштів	46 078 279	64 003 382	90 274 389	98 272 501

Продовження табл. 2.1

клієнтів				
Кількість працівників, осіб	2 239	2 145	2 123	2 125
Кількість відділень, шт.	148	141	140	138

Як видно за даними таблиці 2.1, власний капітал «Креді Агріколь Банку» зріс від 6 698 501 млн. грн. наприкінці 2021 року до 14 145 198 млн. грн. наприкінці вересня 2024 року. Вказане зростання становило більш ніж у 2 рази, що вказує на значну успішність діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» у досліджуваному періоді. Водночас досліджуваний період характеризується скороченням чисельності працівників та відділень [27]

На рис. 2.1 наведемо динаміку активів, капіталу та зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк» у досліджуваному періоді.

Рис. 2.1. Динаміка активів, капіталу та зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр., тис. грн.

Як можна побачити з рис. 2.1, найбільш суттєве зростання показав капітал банку, загальне зростання котрого за період становило 111,2 %. Наступними за

динамікою зростання є активи, вартість яких у 2023 році склала 103 546 209 тис. грн. Цей показник був вищий за попередні роки, коли вартість активів становила 54 840 517 тис. грн. та 72 567 726 тис. грн. у 2021 році та 2022 році відповідно. В цілому, наприкінці 2023 року зростання вартості активів становило 88,8 %, порівняно з кінцем 2021 року; своєю чергою, станом на кінець вересня 2024 року активи досліджуваного банку ще збільшилися – до 114 843 290 тис. грн., що становить зростання на 10,9 % порівняно із 2023 роком та на 109,4 % протягом всього згаданого періоду.

За обсягами залучених коштів клієнтів також спостерігається впевнене зростання протягом всього періоду – від 46 078 279 тис. грн. наприкінці 2021 року до 98 272 501 тис. грн. наприкінці третього кварталу 2024 року, загальне зростання за період складає 113,3 % [27].

Таким чином, підводячи підсумок, слід зазначити, що діяльність АТ «Креді Агріколь Банк» за визначеними показниками слід визнати як таку, що показала суттєве покращення протягом досліджуваного періоду – про це свідчить суттєва динаміка активів банку, його власного капіталу та залучених коштів клієнтів.

Сьогодні, в умовах повномасштабної війни, АТ «Креді Агріколь Банк» прагне зберігати гнучкість та адаптуватися до потреб клієнтів.

Відповідно до цілей Стратегії 2025 АТ «Креді Агріколь Банк», пріоритетами якої є клієнти, співробітники та суспільство:

- 1) у сегменті роздрібних клієнтів банк виділяє нову для себе цільову аудиторію ІТ-спеціалістів, буде розвивати діджитал-канали, одночасно зберігаючи особистий контакт з клієнтами у відділеннях;
- 2) у автокредитуванні банк прагне зберегти лідерську позицію з часткою ринку 30%;
- 3) в сегменті міжнародного бізнесу банк активно підтримує перехід клієнтів на відновлювані джерела енергії;
- 4) У агронапрямі банк буде зміцнювати свої лідерські позиції з амбітною метою досягти 15% частки ринку агрофінансування;

5) АТ «Креді Агріколь Банк» розвиває омніканальну модель відносин з клієнтами та прагне, щоб мобільні додатки Банку були в ТОП-3 лідерів ринку;

б) банк сповідує принципи сталого розвитку та планує бути в ТОП-10 соціально відповідальних компаній України.

Розглянемо динаміку та структуру активів АТ «Креді Агріколь Банк», які наведені у табл. 2.2. Витяг з річної фінансової звітності АТ «Креді Агріколь Банк», що є джерелом вихідних даних для аналізу, наведений у додатку В.

Таблиця 2.2

**Показники, що характеризують активи АТ «Креді Агріколь Банк» у
2022-2024 рр., тис. грн.**

Показники	31.12.2022		31.12.2023		30.09.2024		Відхилення за період	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, -	%
Грошові кошти та їх еквіваленти	15 592 133	21,49	31 075 505	30,01	42 612 514	37,10	27 020 381	173,3
Кредити та аванси банкам	22 709 896	31,29	38 868 185	37,54	33 555 472	29,22	10 845 576	47,8
Кредити та аванси клієнтам	27 458 170	37,84	20 722 239	20,01	22 675 334	19,74	-4 782 836	-17,4
Інвестиції в цінні папери	5 278 503	7,27	11 558 254	11,16	14 450 861	12,58	9 172 358	173,8
Інвестиційна нерухомість	3515	0,00	3 669	0,00	3 584	0,00	69	2,0
Відстрочені податкові активи	32 794	0,05	34 213	0,03	15 516	0,01	-17 278	-52,7
Основні засоби	750 129	1,03	713 408	0,69	658 036	0,57	-92 093	-12,3
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	433 569	0,60	400 394	0,39	351 115	0,31	-82 454	-19,0
Інші фінансові активи	114 205	0,16	73 942	0,07	406 097	0,35	291 892	255,6
Інші нефінансові активи	89 908	0,12	96 400	0,09	114 355	0,10	24 447	27,2
Усього активів	72 567 726	100	103 546 209	100	114 843 290	100	42 275 564	58,3

На кінець 2022 року загальна сума активів банку становила 72 567 726 тис. грн., а до вересня 2024 року вона зросла до 114 843 290 тис. грн., що є збільшенням на 58,3% або на 42 275 564 тис. грн. Це свідчить про позитивну динаміку зростання активів банку.

Грошові кошти та їх еквіваленти зросли на 173,3%, що свідчить про підвищення ліквідності банку. Також збільшувалася їхня частка у структурі активів – від 21,49% на кінець 2022 року до 30,01 % наприкінці 2023 року та 37,1 % – станом на кінець 9 місяців 2024 року. Що також свідчить про зміни у структурі активів АТ «Креді Агріколь Банк» на користь більш ліквідних їх складових, оскільки грошові кошти є найменш ризиковим активом банку, оскільки вони забезпечують високу ліквідність і можуть швидко бути використані для покриття зобов'язань [27].

Що стосується кредитів та авансів банкам, то ця частина активів також виявила зростання на 47,8%, але спостерігається зменшення їх частки у структурі активів – з 31,29 % наприкінці 2022 року до 29,2 % наприкінці третього кварталу 2024 року. Цей сегмент активів має помірний рівень ризику. Хоча зростання вартості кредитів та авансів банкам вказує на те, що АТ «Креді Агріколь Банк» активно взаємодіє з іншими фінансовими установами, проте скорочення їхньої частки у структурі вказує на те, що досліджуваний банк прагне оптимізувати залежність від банківських кредитів.

Водночас обсяги кредитів та авансів клієнтам скоротилися на 17,4% протягом періоду, також скоротилася і їхня частка у структурі активів, на 18,09 відсоткові пункти. Зазначене свідчить про суттєве скорочення кредитування клієнтів, що можна пояснити тим, що цей сегмент є найбільш ризиковим серед активів. Відповідно його помітне зниження вказує на обережність АТ «Креді Агріколь Банк» у кредитуванні, що може бути реакцією на підвищений кредитний ризик, зважаючи загальну економічну ситуацію.

Вартість інвестицій в цінні папери збільшилася протягом періоду на 173,8%, також помітно збільшилася їхня частка у структурі активів, на 5,31 відсоткові пункти – це вказує на стратегічне збільшення інвестицій у цінні папери. Подібна тенденція спостерігалася також для активів, вкладених у інвестиційну нерухомість.

Своєю чергою, основні засоби зменшилися на 12,3%, що сталося у тому числі внаслідок скорочення чисельності відділень банку. Скорочення вартості нематеріальних активів становило 19,0%, що вказує на оптимізацію витрат банком внаслідок складних економічних умов. Ці активи зазвичай мають низьку ліквідність зменшення їх частки в структурі активів вказує на оптимізацію ресурсів і зменшення ризиків [27].

Таким чином, динаміка та структура активів АТ «Креді Агріколь Банк» свідчить, по-перше, про зниження кредитного ризику – завдяки зменшенню частки кредитів клієнтам та збільшенню ліквідності за рахунок нарощування обсягу грошових коштів та їх еквівалентів. По-друге, про диверсифікацію інвестицій, зокрема, на користь цінних паперів, що може зменшити загальний ризик при зваженому управлінні. По-третє, про загальне покращення ліквідності, що є позитивним фактором у контексті загального фінансового здоров'я АТ «Креді Агріколь Банк», який працює в умовах воєнного стану. Отже, структура активів досліджуваного банку за вказаний період свідчить про обережний підхід до управління ризиками, з акцентом на ліквідність і диверсифікацію інвестицій.

Структура капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» складається з зобов'язань (депозити фізичних осіб, депозити юридичних осіб та позики від інших фінансових установ) та власного капіталу, який представлений статутним капіталом, резервами, іншим додатковим капіталом (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Показники, що характеризують власний капітал АТ «Креді Агріколь Банк» у 2022-2024 рр., тис. грн..

Показники	31.12.2022		31.12.2023		30.09.2024		Відхилення за період	
	тис. грн..	%	тис. грн..	%	тис. грн..	%	+, -	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Статутний капітал	1 222 929	20,1	1 222 929	13,6	1 222 929	8,6	-	-
Резервні та інші фонди банку	4 834 869	79,5	4 866 089	54,2	7 659 123	54,1	2 824 254	58,41

Продовження табл. 2.3

інші фонди банку								
Нерозподілений прибуток	31 220	0,5	2 793 034	31,1	5 116 961	36,2	5 085 741	16290
Інші резерви	-6 559	-0,1	99 226	1,1	146 185	1,0	152 744	-2328,8
Власний капітал	6 082 459	100	8 981 278	100	14 145 198	100	8 062 739	132,6

Найзначнішою складовою власного капіталу протягом майже всього досліджуваного періоду були резервні та інші фонди банку, вартість яких станом на 30 вересня 2024 року становила 7 659 123 тис. грн. (51,1 % у складі капіталу). Для порівняння, у попередні періоди сума резервів поступалася значенню станом на кінець третього кварталу 2024 року, проте їхня частка коливалася від 79,5 % станом на кінець 2022 року та 54,2 % станом на кінець 2023 року [27].

Така висока частка резервних та інших фондів може свідчити про кілька важливих аспектів фінансового стану банку: по-перше, про його фінансову стійкість, що дозволяє банку зберігати платоспроможність у випадку економічних труднощів або втрат від активних операцій.

По-друге, є підстави казати, що це свідчить про консервативний підхід до управління ризиками, тому що маючи такий запас банк може прагнути забезпечити додатковий захист від фінансових нестабільностей, що є важливим у контексті сучасних економічних умов – діяльності банку під час повномасштабного вторгнення рф, що триває.

Нерозподілений прибуток банку протягом періоду змінювався від 0,5 % до 36,2 % у структурі капіталу. Також нерозподілений прибуток АТ «Креді Агріколь Банк» зріс і у грошовому вимірі, його обсяг наприкінці досліджуваного періоду становив 5 116 961 тис. грн. Варто зазначити, що це стаття капіталу, яка показала найбільш стрімке зростання, протягом періоду значення нерозподіленого прибутку збільшилося майже у 164 рази, такий стан слід визнати, як такий, що позитивно характеризує стан прибутковості та фінансовий стан банку.

Частка та обсяг інших резервів у складі власного капіталу банку лишалася майже незмінною протягом останніх двох періодів та наприкінці третього кварталу 2024 року становила 1,0 % та 146 185 тис. грн., для порівняння – наприкінці 2022 р. частка інших резервів у складі власного капіталу становила -0,1%, а його обсяг - 6 559 тис. грн.

В цілому за період значення власного капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» збільшилося на 132,45 % або на 8 062 739 тис. грн. В основному зростання капіталу за період було забезпечено завдяки збільшенню нерозподіленого прибутку (у 164 рази або на 5 085 741 тис. грн.) та резервного та інших фондів банку (на 58,41 % або на 2 824 254 тис. грн. протягом досліджуваного періоду).

Отже, що стосується залученого капіталу досліджуваного банку, то він також виявив зростання протягом періоду – загалом на 34 212 825 тис. грн. або на 51,46 %. Зокрема, найзначніше зростання показали кошти клієнтів АТ «Креді Агріколь Банк», котрі за визначений період зросли на 34 269 119 тис. грн., що становило 53,54 %. Слід зазначити, що кошти клієнтів також мали найбільше значення у структурі зобов'язань – від 96,27 % до 97,59 % наприкінці 2022 року та вересня 2024 року відповідно.

Кошти банків, попри те, що їх частка є незначною у складі зобов'язань, виявили зростання протягом періоду. Також спостерігалось зростання резервів за кредитними операціями банку, що підтверджує попередній висновок щодо консервативної політики управління ризиками банку. Інші фінансові зобов'язання також виявили зростання у 4,45 % [27].

Натомість за іншими зобов'язаннями відбулося скорочення, зокрема, за податковими зобов'язаннями, іншими забезпеченнями, нефінансовими зобов'язаннями та субординованим боргом.

Зазначене свідчить, передусім, про зменшення фінансового навантаження на капітал АТ «Креді Агріколь Банк», це є результатом погашення боргів та зменшення податкових зобов'язань, що позитивно впливає на ліквідність і фінансову стійкість банку. Що стосується скорочення субординованого боргу на 232 123 тис. грн., то це може вказувати на оптимізацію капітальної структури. Банк

прагне зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування, що є позитивним сигналом для інвесторів. Скорочення інших забезпечень і нефінансових зобов'язань може свідчити про зменшення ризиків, пов'язаних із забезпеченням кредитів або іншими фінансовими операціями.

Отже, загальне скорочення частки зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк» за період з 31.12.2022 р. по 30.09.2024 року становило 3,94 процентні пункти, відповідно частка власного капіталу збільшилася на вказане значення. Слід зазначити, що таке переваження залученого капіталу є абсолютно нормальним для комерційного банку за умов дотримання вимог щодо достатності капіталу, що буде з'ясовано далі.

2.2. Фінансовий стан АТ «Креді Агріколь Банк»

Проведемо дослідження зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк», оскільки відображають боргові зобов'язання банку перед кредиторами і, відповідно, визначають стан його фінансової стійкості, а також ліквідності та кредитного ризику. Їхня динаміка та структура представлені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Структура зобов'язань АТ «Креді Агріколь Банк» у 2022-2024 рр., тис. грн..

Показники	31.12.2022		31.12.2023		30.09.2024		Відхилення за період	
	тис. грн..	%	тис. грн..	%	тис. грн..	%	+, -	%
Кошти банків	4 743	0,01	5 197	0,01	7 496	0,01	2 753	58,04
Кошти клієнтів	64 003 382	96,27	90 274 389	95,46	98 272 501	97,59	34 269 119	53,54
Поточні податкові зобов'язання	0	0,00	2 140 163	2,26	499 158	0,50	499 158	-
Інші залучені кошти	729 319	1,10	567 017	0,60	309 421	0,31	-419 898	-57,57
Резерви за	86 205	0,13	198 011	0,21	204 869	0,20	118 664	137,7

Продовження табл. 2.4

кредитним и зобов'язан нями								
Інше забезпечен ня	30 578	0,05	19 090	0,02	10 716	0,01	-19 862	-64,96
Інші фінансові зобов'язан ня	297 690	0,45	358 807	0,38	310 926	0,31	13 236	4,45
Інші нефінансов і зобов'язан ня	284 183	0,43	256 600	0,27	265 961	0,26	-18 222	-6,41
Субордино ваний борг	1 049 167	1,58	745 657	0,79	817 044	0,81	-232 123	- 22,12
Усього зобов'язан ь	66 485 267	100	94 564 931	100	100 698 092	100	34 212 825	51,46

Загальне зростання регулятивного капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» за період з 31.12.2021 р. по 31.12.2023 року становило 3 275 641 тис. грн. або на 49,7 % протягом періоду.

Основний капітал АТ «Креді Агріколь Банк» протягом періоду збільшився на 1 896 141 тис. грн., що становить 50 % зростання та його частка протягом періоду лишилася майже незмінною, від 57,5 % станом на 31.12.2021 р. до 57,6 % станом на 31.12.2023 р. Що стосується додаткового капіталу, то його сума протягом періоду також зросла, на 1 379 500 тис. грн., що становить зростання у 49,2 % за період, а його частка у загальному обсязі регулятивного капіталу майже незначно скоротилася з 42,5 % до 42,4 % [27].

В цілому слід зауважити, що збільшення капіталізації АТ «Креді Агріколь Банк» відбувалося саме за рахунок основного капіталу, до якого входять резерви, що виявили зростання протягом періоду.

Слід зазначити, що протягом 2021-2023 років банк дотримувався усіх вимог щодо рівня капіталу, встановлених Національним банком України. Порівняємо

дані щодо регулятивного капіталу та нормативних значень адекватності капіталу (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Нормативи достатності капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2023
рр. за методикою НБУ**

Показник	Норматив	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Регулятивний капітал, млн. грн.	≥ 200 млн. грн.	6 593,432	6 633,959	9 869,073
Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2)	$\geq 10\%$	15,3	18,8	28,3
Норматив достатності основного капіталу (Н3)	$\geq 7\%$	8,8	15,9	16,3

Отже, як видно з наведених даних, норматив регулятивного капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» протягом досліджуваного періоду із суттєвим перевищенням відповідав нормативно встановленому НБУ (понад 200 млн. грн.): станом на 31.12.2021 він становив 6 593,4 млн грн., станом на 31.12.2022 р. значення регулятивного капіталу АТ «Креді Агріколь Банк» збільшилося до 6 633,96 млн грн., а за підсумками 2023 р. його значення становило 9 869,07 млн. грн.

Що стосується розмірів економічних нормативів капіталу АТ «Креді Агріколь Банк», то відповідно до методики НБУ, АТ «Креді Агріколь Банк» має позитивні показники щодо свого регулятивного та основного капіталу, які суттєво перевищують нормативні значення НБУ [20].

Таким чином, слід оцінити управління капіталом банку АТ «Креді Агріколь Банк» як позитивне – таким, що повністю відповідає вимогам НБУ.

Що стосується показників ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк», то вони також є прийнятними – табл. 2.6.

У 2023 році порівняно з 2022 роком, АТ «Креді Агріколь Банк» майже вдвічі збільшив показники наявної ліквідності (переважно шляхом інвестицій у депозитні сертифікати НБУ, а також у державні облігації – казначейські облігації США та українські державні облігації).

Таблиця 2.6

Показники ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2023 рр. за методикою НБУ

Показник	Норматив	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
Коефіцієнт покриття ліквідністю LCR, %	$\geq 100\%$	152	229	277
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) за всіма валютами	$\geq 100\%$ (у 2021 $\geq 90\%$)	132	184	345
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, Н7	$\leq 25\%$	0,46	0,58	0,21

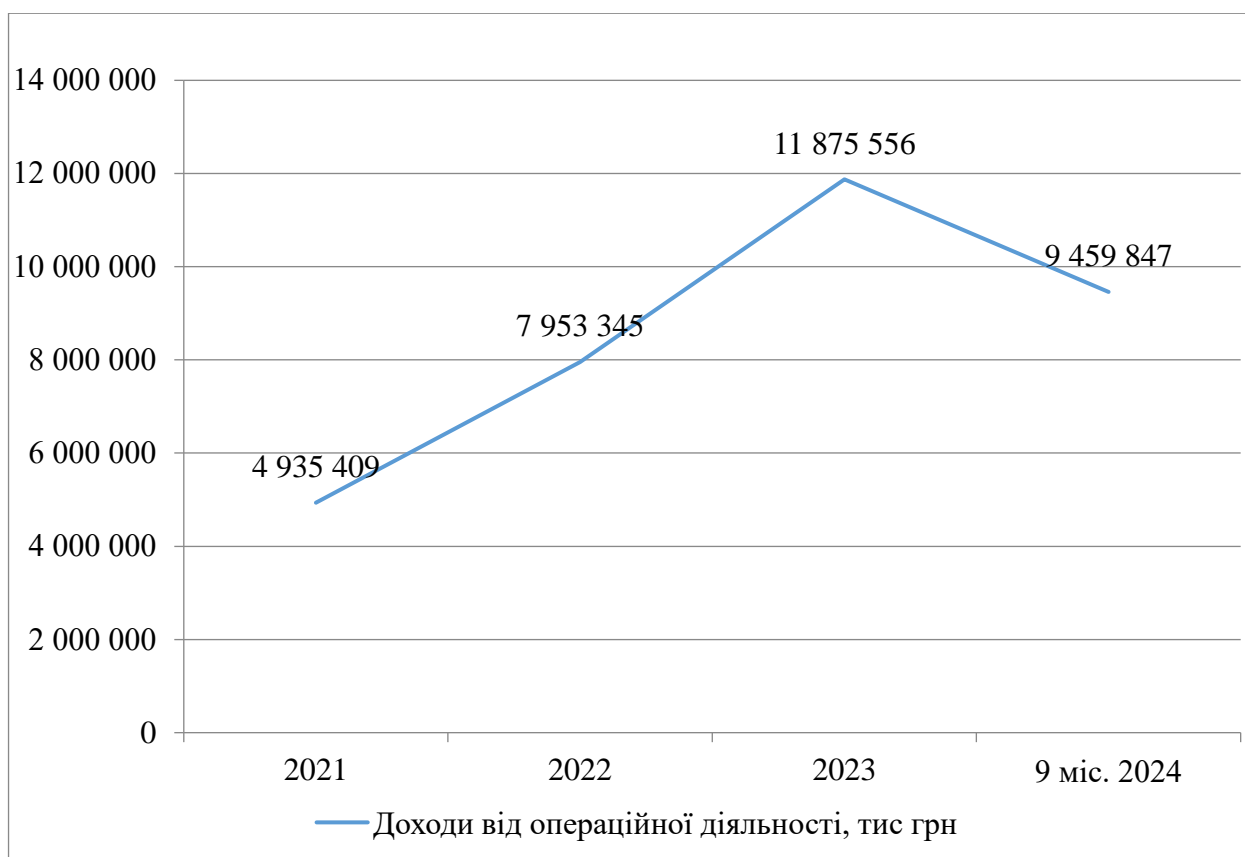
На кінець грудня 2023 року обсяги наявної ліквідності склали 52 035 865 тис. грн, а також 766 677 тис. дол. США.

З урахуванням того, що АТ «Креді Агріколь Банк» залучені кошти на умовах субординованого боргу у Credit Agricole, S.A., яка є пов'язаною з банком особою, за період чинності укладеної угоди сукупний обсяг вимог банку до пов'язаних з материнською компанією осіб, а тобто і до пов'язаних з банком осіб, не перевищував 5 % регулятивного капіталу банку і мав значення 0,21% станом на кінець дня 31 грудня 2023 року (у 2022: 0,58%, у 2021 : 0,46 %) [27].

Таким чином, протягом 2021-2023 рр. основні показники ліквідності банку були кращими за нормативні значення, встановлені Національним банком України, що свідчить про наявність запасу ліквідності у АТ «Креді Агріколь Банк».

Розглянемо тепер динаміку доходів АТ «Креді Агріколь Банк» на підставі даних фінансової звітності з додатку В.

На рис. 2.2 представимо динаміку доходів банку від операційної діяльності, до яких віднесемо процентні та комісійні доходи, як основні, що відображають суть банківської діяльності.

Рис. 2.2. Динаміка доходів від операційної діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

Як видно з рисунку, у 2021-2023 рр. АТ «Креді Агріколь Банк» наростив обсяги доходів від операційної діяльності, з 4 935 409 тис. грн. у 2021 році до 7 953 345 тис. грн. у 2022 році та за підсумками 2023 року банк отримав 11 875 556 тис. грн. доходу від операційної діяльності [27].

Загальне зростання доходів від операційної діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» за 2023 рік становить 6 940 147 тис. грн., що на 140,6 % більше, ніж за аналогічний період 2021 року. Якщо порівняти зростання доходів від операційної діяльності із 2022 роком, то зростання становить 49,3 %. Враховуючи, що банк функціонує в умовах воєнного стану, слід зробити висновок, що такий результат було досягнуто завдяки вдало відпрацьованій на всіх рівнях стратегії банку та зростання його доходів, оскільки навіть у кризовий 2022 рік, коли почалося повномасштабне вторгнення, не відбулося скорочення його доходів.

Що стосується доходів за підсумками 9 місяців 2024 року, то їхній обсяг становив 9 459 847 тис. грн., що на 8 % більше, ніж обсяг доходів у відповідному періоді 2023 року. Безумовно, така динаміка доходів від операційної діяльності банку свідчить про покращення його фінансового стану протягом періоду.

Розглянемо детальніше структуру доходів АТ «Креді Агріколь Банк» від операційної діяльності, наведені у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Процентні та комісійні доходи АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024

рр., тис. грн.

Доходи	2021	2022	2023	Відхилення за період		9 міс. 2024
				+,-	%	
Процентні доходи	3 838 723	7 012 778	10 789 743	6 951 020	181,08	8 582 200
у т.ч., частка, %	77,78	88,17	90,86	13,08	16,81	90,72
Комісійні доходи	1 096 686	940 567	1 085 813	-10 873	-0,99	877 647
у т.ч., частка, %	22,22	11,83	9,14	-13,08	-58,85	9,28
Разом доходів від операційної діяльності	4 935 409	7 953 345	11 875 556	6 940 147	140,62	9 459 847

Більший обсяг в структурі доходів від операційної діяльності банку традиційно займають процентні доходи, обсяг яких за 2023 рік збільшився на 6 951 020 тис. грн. (+181,08 %) порівняно із 2021 роком та станом на 01.01.2024 досяг 10 789 тис грн. Зростання процентних доходів зумовлено ростом процентних активів. У 2023 році банк активно кредитував реальний сектор економіки – агросектор, реалізовував політику доступного кредитування та збільшив клієнтський кредитний портфель. Обсяги процентного доходу за підсумком 9 місяців 2024 року також суттєво перевищили обсяги аналогічного періоду 2023 року [27].

Що стосується комісійних доходів, то за підсумками 2023 року банком отримано 1 085 813 тис. грн. комісійних доходів, що на 10 873 тис. грн., або на 0,99 %, менше, ніж у 2021 році. Водночас протилежна ситуація щодо динаміки комісійних доходів відбулася для 9 місяців 2024 року, зростання порівняно із 9

місяцями 2023 року становило 10,6%. Скорочення обсягу комісійних доходів у 2023 році в основному зумовлено зменшенням доходів від операцій з клієнтами, оскільки стан ділової активності під час війни змусила деяких клієнтів погіршити свої очікування.

На рис. 2.3 наведено динаміку структури доходів від операційної діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

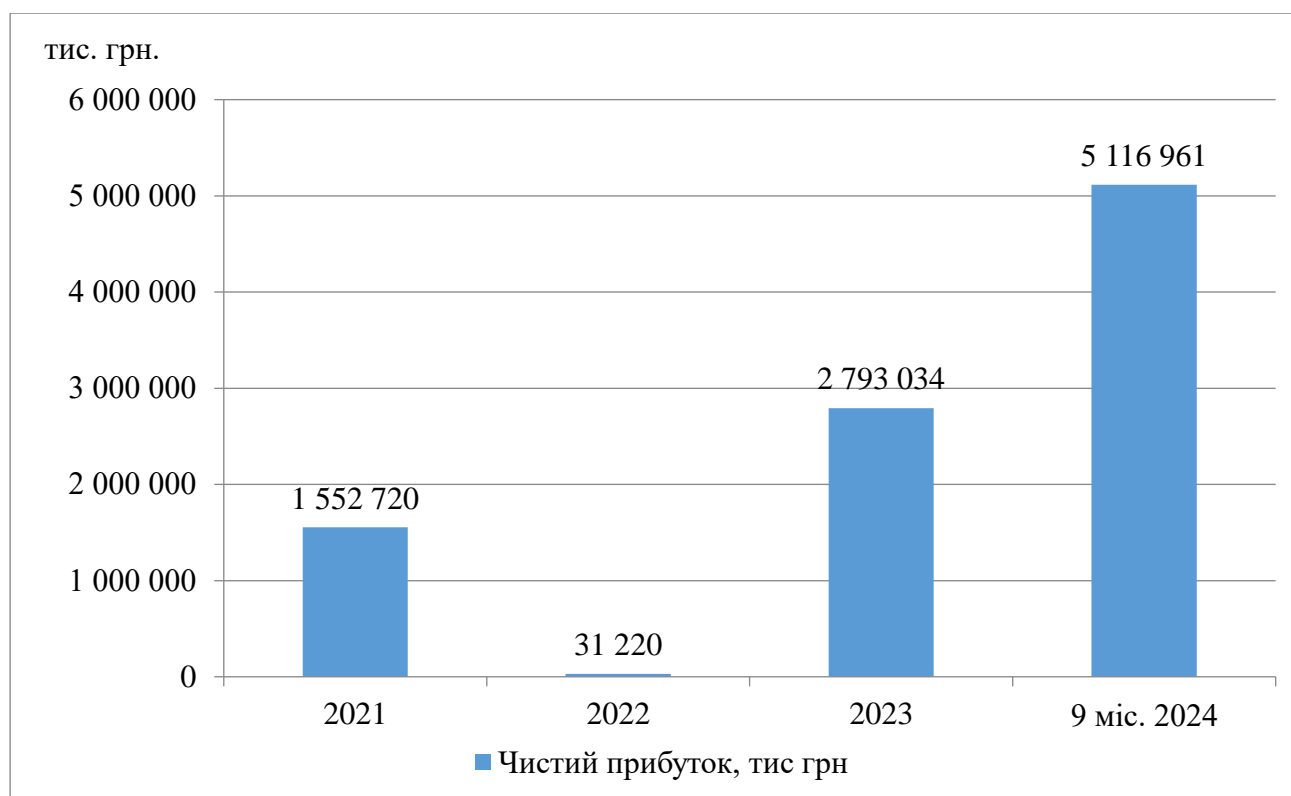
Рис. 2.3. Динаміка структури доходів від операційної діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

Як можна помітити, частка процентних доходів у структурі доходів від операційної діяльності АТ «Креді Агріколь Банк» протягом 2021-2023 рр. збільшилася з 77,78 % у 2021 році до 88,17 % у 2022 році та до 90,86 % у 2023 році, загальне зростання становило 13,08 процентні пункти, своєю чергою, частка комісійних доходів банку знижувалася протягом всього досліджуваного періоду. Якщо брати весь період, включаючи 9 місяців 2024 року, то зростання частки процентних доходів становить 12,94 процентні пункти [27].

Отже, ситуація з ростом частки процентних доходів та падінням комісійних доходів у АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК» свідчить про переорієнтацію банку на

більш прибуткові кредитні продукти в умовах конкурентного середовища. Це може бути позитивним знаком для фінансової стабільності банку, але також вказує на необхідність моніторингу ризиків, пов'язаних із залежністю від процентних доходів. Банк має продовжувати шукати баланс між різними джерелами доходу для забезпечення стійкості та прибутковості в майбутньому.

Розглянемо тепер стан прибутковості АТ «Креді Агріколь Банк» (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Динаміка чистого прибутку АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр., тис грн.

Як видно з рисунку, протягом всього періоду банк отримував прибуток: у 2021 році обсяг чистого прибутку АТ «Креді Агріколь Банк» становив 1 552 720 тис. грн. Однак вже у 2022 році банк отримав лише 31 220 тис. грн. чистого прибутку, що на 98 % менше за показник 2021 року – це сталося внаслідок початку неспровокованого повномасштабного вторгнення РФ, яке розпочалося на початку року, за таких умов слід зазначити, що банку вдалося мінімізувати загрози та все ж таки вийти на прибутковість [27].

Чистий прибуток АТ «Креді Агріколь Банк» за 2023 рік показав суттєве зростання порівняно із 2022 роком та становить 2 793 034 тис. грн., що у 89 разів більше, ніж за аналогічний період 2022 року. Цей показник не тільки більший за рівень 2022 року, він на 79,9 % більший за рівень 2021 року, що свідчить про ефективну стратегію адаптації банку та зростання його прибутків до рівня до повномасштабного вторгнення. Показник прибутку за підсумками 9 місяців 2024 року становив 5 116 961 тис грн., що на 83,2 % більше за рівень 2023 року та у понад 2 рази перевищує значення чистого прибутку за аналогічний період 2023 року [27].

Також важливими показниками, які дозволяють проаналізувати економічну діяльність банку, є показники ефективності використання його ресурсів, а саме – такі показники як рентабельність капіталу (ROE) та рентабельність активів (ROA).

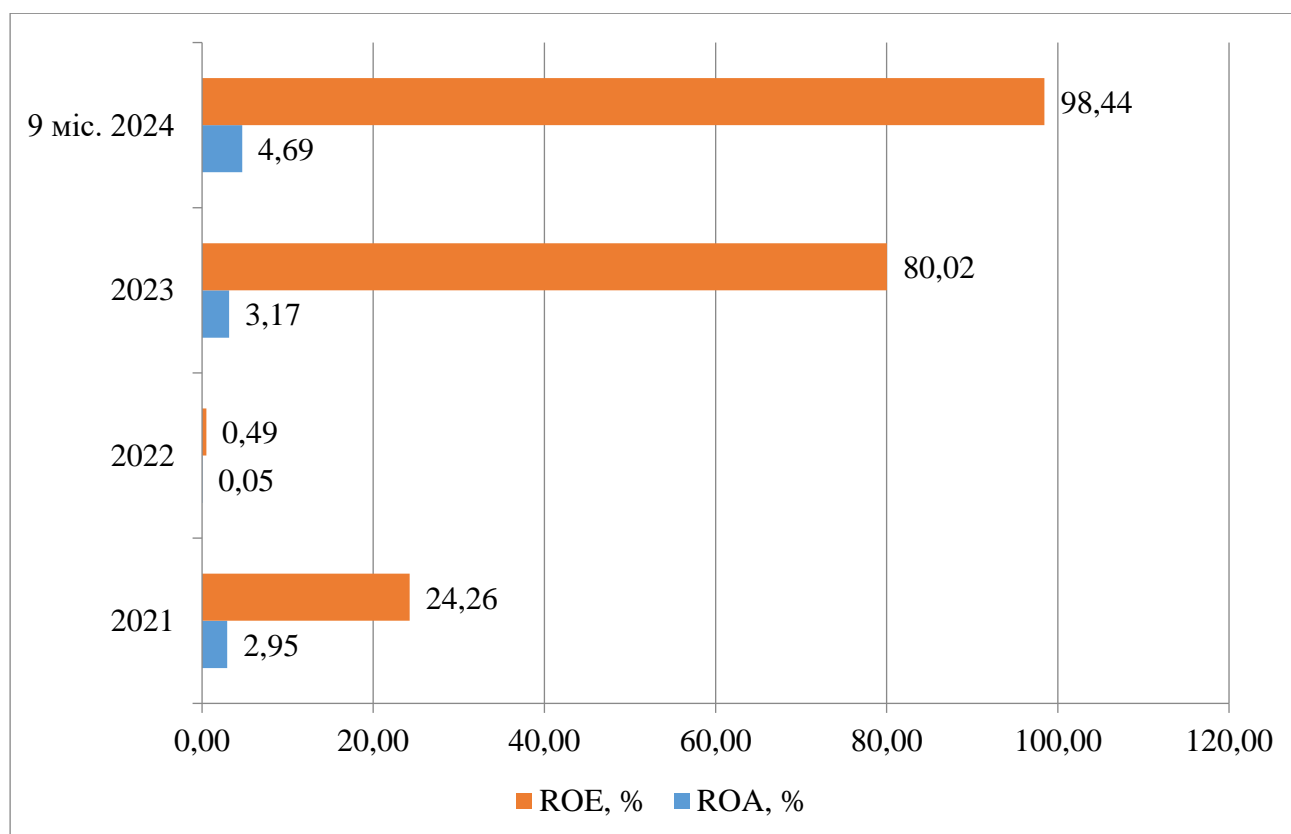
Розрахунок даних показників дозволить отримати аналітичний висновок стосовно рівня дохідності капіталу та ефективності використання ресурсів банку. Так, наведемо розрахунок показників рентабельності капіталу та активів АТ «Креді Агріколь Банк» у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Рентабельність капіталу та активів АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 р.

Показники	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	30.09.2024	Відхилення (+,-)
Чистий прибуток, тис. грн.	1 552 720	31 220	2 793 034	5 116 961	3 564 241
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	52 600 281	63 704 122	88 056 968	109 194 750	56 594 469
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	6 399 622	6 390 480	3 490 293	5 197 899	-1 201 723
Рентабельність активів, %	2,95	0,05	3,17	4,69	1,73
Рентабельність капіталу, %	24,26	0,49	80,02	98,44	74,18

Динаміку показників рентабельності капіталу та активів АТ «Креді Агріколь Банк» наочно покажемо на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Динаміка показників ROA та ROE АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр., %

За даними табл. 2.8 та рис. 2.5 можна зробити висновок, що за підсумком трьох кварталів 2024 року порівняно із 2021-2023 рр. АТ «Креді Агріколь Банк» мав більші показники рентабельності. Зокрема, загальне зростання показнику рентабельності активів за період становило 1,73 процентні пункти, а рентабельності капіталу – 74,18 процентних пунктів. При цьому слід зазначити, що позитивна динаміка рентабельності капіталу була більш вираженою, ніж для показнику рентабельності активів [27].

Ці зміни свідчать, передусім, про покращення фінансового стану АТ «Креді Агріколь Банк», зростання прибутку, рентабельності активів і капіталу вказує на те, що банк ефективніше використовує свої ресурси для генерування прибутку. Це є результатом оптимізації операційної діяльності та підвищення ефективності управління активами. Також банк зберігає сильну позицію капіталу з коефіцієнтом достатності капіталу на рівні 16,3% та високими показниками ліквідності, що дозволяє йому впевнено функціонувати в умовах економічної нестабільності.

Зростання рентабельності також свідчить про успішну адаптацію банку до змін у макроекономічному середовищі через повномасштабне російське вторгнення та підвищення попиту на кредитування, що відзначається зростанням процентних доходів.

Таким чином, АТ «Креді Агріколь Банк» показав позитивні результати щодо його фінансового стану, попри складні умови зовнішнього середовища, забезпечив позитивний фінансовий результат та довів, що спроможний виконувати вимоги регулятора до капіталу та ліквідності.

2.3 Оцінювання ризиків банку за допомогою системи індикаторів

Аналіз ризиків АТ «Креді Агріколь Банк» є важливим для оцінки його фінансової стійкості та здатності адаптуватися до змін у ринковому середовищі. Розглянемо основні види ризиків, такі як кредитний ризик, ризик ліквідності, процентний ризик та ринковий ризик.

Кредитний ризик виникає, коли позичальники не виконують своїх зобов'язань за кредитами.

Для АТ «Креді Агріколь Банк» особливості управління даним видом ризику полягають у наступному:

- 1) оцінка якості кредитного портфеля. Високий рівень резервів на покриття можливих збитків свідчить про обережний підхід банку до кредитування;
- 2) диверсифікація портфеля. Банк активно підтримує агробізнес та інші ключові сектори, що знижує концентрацію ризиків у певних галузях.

Пропонуємо для цього ризику наступну систему індикаторів (табл. 2.9).

Перший індикатор К1 – частка кредитного портфеля у чистих активах, як можна побачити з наведеного розрахунку, для АТ «Креді Агріколь Банк» цей показник змінюється у проміжку 2,027 (станом на 30.09.2024) – 5,546 (станом на 31.12.2022). Така висока частка кредитного портфеля свідчить про зростаючий кредитний ризик, оскільки вказує, що банк активно кредитує. Тобто, для АТ «Креді Агріколь Банк» у досліджуваному періоді спостерігається висока частка

кредитів, отримані значення К1, що є більше 1 означають, що кредитний портфель перевищує чисті активи банку [27].

Таблиця 2.9

Кредитний ризик АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

Індикатори	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	30.09.2024	Відхилення, +-
К1 – частка кредитного портфеля у чистих активах банку	5,301	5,546	3,125	2,027	-3,274
К2 – частка інвестиційного портфеля у чистих активах банку.	0,803	0,868	1,287	1,022	0,219
К3 – якість активів (відношення резервів до активів)	0,0022	0,0012	0,0019	0,0018	-0,0004
К4 – відношення різниці між процентними доходами та процентними витратами до активів	0,053	0,072	0,056	0,055	0,002
К5 – коефіцієнт відношення процентного результату до капіталу банку	0,436	0,863	0,645	0,450	0,014
К6 – відношення витрат на резерви до капіталу	0,018	0,014	0,022	0,014	-0,004

Тобто, це вказує на підвищений кредитний ризик, враховуючи той факт, що досліджуваний банк АТ «Креді Агріколь Банк» активно кредитує аграрний сектор, галузь, що фактично є «двигуном» вітчизняного експорту. Разом із тим, як банк із іноземним капіталом за підтримки материнської компанії, АТ «Креді Агріколь Банк» особливо уважний до управління ризиками та формування резервів на покриття можливих втрат за кредитами, що підтвердив попередній аналіз.

Наступний індикатор, К2 – частка інвестиційного портфеля у чистих активах, допомагає зрозуміти, наскільки банк залежить від інвестицій. Як можна помітити з отриманого розрахунку, протягом двох останніх періодів частка інвестиційного портфеля у чистих активах банку перевищує 1 (1,287 та 1,022 відповідно наприкінці 2023 року та третього кварталу 2024 року), що свідчить про зростання залежності від інвестицій та потенційний ризик ліквідності.

Крім того, значне збільшення інвестиційного портфелю АТ «Креді Агріколь Банк» означає агресивну інвестиційну стратегію, що передбачає значні вкладення в цінні папери. Це може бути стратегічним рішенням для отримання високих доходів, але також підвищує ризики. Загальне зростання показнику К2 складає 0,219 пункти.

Розрахунок індикатору К3 – якості активів (відношення резервів до активів) вказує на доволі низький рівень резервів у відношенні до активів – від 0,12 % до 0,22 %, що потенційно може свідчити про високий ризик для АТ «Креді Агріколь Банк».

Що стосується індикатору К4, відношення різниці між процентними доходами та процентними витратами до активів, то цей показник дає уявлення про прибутковість банку.

Слід зазначити, що за наведеним розрахунком від зріс для АТ «Креді Агріколь Банк» протягом періоду, з 0,053 станом на кінець 2021 року до 0,055 станом на кінець вересня 2024 року. Загальне зростання індикатору становило 0,002 пункти. Тобто, зазначений індикатор зростає, це свідчить про задовільне управління процентними ставками у банку [27].

Індикатор К5, що містить оцінку рентабельності капіталу та є коефіцієнтом відношення процентного результату до капіталу банку, – допомагає оцінити, наскільки ефективно банк використовує свій капітал для генерування доходу.

Отриманий розрахунок показав, що на початку досліджуваного періоду АТ «Креді Агріколь Банк» отримував 0,436 грн. чистого процентного доходу на 1 грн. власного капіталу, протягом періоду цей показник збільшився, на 0,014 пункти та показав, що станом на кінець вересня 2024 року кожна 1 грн. власного капіталу банку генерувала 0,45 чистого процентного доходу. Тобто, наявне зростання вказує, що АТ «Креді Агріколь Банк» результативно використовує свій капітал для отримання процентного доходу.

Що стосується індикатору К6, відношення витрат на резерви до капіталу, то його значення протягом періоду змінюється в межах 0,014-0,022, що свідчить про помірні витрати банку на фінансування резервів, тобто, АТ «Креді Агріколь Банк»

не відчуває суттєвого тиску з боку непрацюючих кредитів або інших ризикованих активів.

Таким чином, аналіз показав, що кредитний ризик для АТ «Креді Агріколь Банк» можна оцінити як суттєвий, але контрольований. Маючи добре структурований склад активів та пасивів, банк, починаючи з 2022 року чітко регламентував все нове фінансування. Основна увага приділялася підтримці діючих клієнтів у межах затверджених лімітів станом на 24 лютого 2022 року, але допускалися винятки, якщо сума окремих позицій не перевищувала глобальний ліміт (загальний обсяг портфеля станом на 24 лютого 2022 року).

У 2023 році АТ «Креді Агріколь Банк» залишався відкритим для нових клієнтів на дуже вибірковій основі в менш ризикованих регіонах. Короткострокове фінансування має вищий пріоритет, ніж середньострокове фінансування. Середньострокове фінансування через партнерські програми здебільшого має обмеження в 36 місяців. Крім того, велика увага приділяється зменшенню індивідуальних лімітів концентрації та валютної частини портфеля.

Наступним розглянемо ризик ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк» (див. табл. 2.10), пов'язаний із можливістю банку виконувати свої зобов'язання вчасно. Для аналізу ліквідності слід врахувати:

- 1) співвідношення ліквідних активів;
- 2) динаміку депозитного портфеля [27].

Аналіз ризиків банку за наведеними індикаторами є важливим для оцінки фінансової стійкості, ліквідності та загального ризикового профілю установи. Перший індикатор, Л1 – частка високоліквідних активів у чистих активах банку, має високу частку, котра зростає протягом періоду. Зазначене свідчить про те, що АТ «Креді Агріколь Банк» має достатньо ліквідних активів (в даному випадку, грошових коштів та їх еквівалентів) для покриття своїх зобов'язань. Так, наприкінці 2021 року банк мав 1,54 грн. грошових коштів та їх еквівалентів у розрахунку на 1 грн. чистих активів, наприкінці вересня 2024 року цей показник становив 3,013 грн. грошових коштів та їх еквівалентів у розрахунку на 1 грн. чистих активів. Отже, динаміку ліквідності слід оцінити як цілком позитивну.

Таблиця 2.10

Ризик ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

Індикатори	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	30.09.2024	Відхилення, +-
Л1 – частка високоліквідних активів у чистих активах банку.	1,540	2,563	3,460	3,013	1,472
Л2 – частка поточних ресурсів у зобов'язаннях банку.	0,957	0,963	0,955	0,976	0,019
Л3 – відношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань	0,214	0,235	0,329	0,423	0,209
Л4 – відношення виданих кредитів до залучених депозитів	0,771	0,527	0,311	0,292	-0,479
Л5 – частка активів в іноземній валюті	-	-	-	-	-
Л6 – різниця між активами і зобов'язаннями в іноземній валюті	-	-	-	-	-

Наступний індикатор, Л2 – частка поточних ресурсів у зобов'язаннях банку, допомагає зрозуміти, наскільки поточні ресурси (депозити, короткострокові позики) покривають зобов'язання. Як видно за наведеним розрахунком, для АТ «Креді Агріколь Банк» цей коефіцієнт має високі показники протягом періоду, що означає хорошу ліквідність – тобто, протягом 2021-9 місяців 2024 року банк здатний покрити від 95,7 % до 97,6 % зобов'язань коштами клієнтів. Крім того, протягом періоду відбувається зростання показнику на 0,019 пункти. Що свідчить про суттєву ліквідність банку за поточними ресурсами.

Що стосується індикатору Л3, відношення високоліквідних активів до поточних зобов'язань, то його значення показує, скільки високоліквідних активів банк має на кожну одиницю зобов'язань.

Проведений розрахунок свідчить, що АТ «Креді Агріколь Банк» має хорошу ситуацію щодо можливості покриття зобов'язань високоліквідними активами, від 21,4 % на початку досліджуваного періоду та 42,3 % зобов'язань наприкінці досліджуваного періоду. Загальне зростання показнику становить 0,209 пункти.

Наступний індикатор дає можливість оцінити стан кредитного ризику банку: індикатор Л4, що становить відношення виданих кредитів до залучених депозитів – відображає, наскільки активно банк використовує залучені депозити для кредитування.

Розрахунок цього показнику для АТ «Креді Агріколь Банк» дозволяє простежити динаміку співвідношення виданих кредитів банку до залучених коштів клієнтів. Як можна помітити, спостерігається стійке скорочення показнику протягом періоду: якщо наприкінці 2021 року на кожен гривню, залучену від клієнта, приходилося 0,77 грн. виданих кредитів, то вже у наступному періоді це співвідношення становило лише 0,53 грн., далі, наприкінці 2023 року на кожен 1 депозитну грн. банк видавав 0,31 грн. кредиту та станом на 30 вересня 2024 року це співвідношення становило 0,29 грн. [27]

Сумарне зниження показнику за період на 0,479 пункти означає, що АТ «Креді Агріколь Банк» видає дедалі менше кредитів у відношенні до залучених депозитів. Це свідчить про дедалі більш консервативнішу кредитну політику, що вже зазначалося раніше.

Крім того, протягом періоду банк активно залучав депозити через підвищення процентних ставок на депозити, і це також призвело до зниження відношення кредитів до депозитів. Таким чином, зазначене свідчить про покращення стану ліквідності та, відповідно, скорочення ризику ліквідності. Зазначене є позитивним сигналом для інвесторів та регулятора, оскільки свідчить про виважену політику управління ліквідністю.

Індикатор Л5 – частка активів в іноземній валюті – дозволяє визначити оцінку валютного ризику банку. В табл. 2.7 не проведено розрахунку відповідного коефіцієнту, оскільки у своїй річній звітності АТ «Креді Агріколь Банк» не оприлюднює, які саме активи отримані у іноземній валюті, доларах США або євро. Кількісно оцінити валютний ризик немає можливості, але враховуючи, що досліджуваний банк є банком з іноземним капіталом, є підстави стверджувати, що зазначений ризик не є суттєвим для АТ «Креді Агріколь Банк».

Що стосується індикатору Л6, різниці між активами і зобов'язаннями в іноземній валюті, то висновок щодо нього є аналогічним висновку для індикатору Л5.

Таким чином, проведений аналіз ризику ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк» за наведеними індикаторами дозволяє отримати висновок щодо його несуттєвого впливу на діяльність банку завдяки менш агресивній політиці кредитування, яку банк впроваджує від 2022 року, а також значного обсягу ліквідних активів, що вказує на виважену стратегію управління активами банку.

Далі проведемо оцінку процентного ризику АТ «Креді Агріколь Банк» – табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Процентний ризик АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

Індикатори	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	30.09.2024	Відхилення, +-
П1 – середня доходність активів банку	0,030	0,00049	0,032	0,047	0,017
П2 – середня вартість зобов'язань банку	0,020	0,031	0,027	0,023	0,003
П3 – процентний спред	2 757 193	5 618 709	7 790 841	6 137 155	3 379 962
П4 – чистий процентний дохід (різниця між процентними доходами та витратами)	2 918 949	5 250 246	8 620 161	6 367 773	3 448 824
П5 – чиста процентна маржа	0,055	0,082	0,098	0,058	0,003

Процентний ризик виникає через коливання процентних ставок, що може вплинути на прибутковість банку. Для управління процентним ризиком банк забезпечує:

- 1) моніторинг процентних ставок;
- 2) дотримання балансу між доходами і витратами.

Оцінка ризиків банку за показниками, наведеними у таблиці 2.8, є важливим етапом у оцінці ризиків банку, оскільки ці індикатори дозволяють зрозуміти, як ефективно банк управляє своїми активами та зобов'язаннями. Розглянемо кожен з показників детально.

Індикатор П1 – Середня доходність активів банку – вимірює, наскільки ефективно банк використовує свої активи для генерації прибутку. Цей індикатор розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної суми активів.

Протягом досліджуваного періоду цей індикатор виявив зростання для АТ «Креді Агріколь Банк», загалом на 0,017 процентні пункти, що вказує на покращення ефективності використання активів [27].

Показник П2, середня вартість зобов'язань банку, відображає витрати банку на залучені кошти (процентні витрати), включаючи депозити та інші зобов'язання.

Протягом періоду відбулося зростання середньої вартості зобов'язань, однак їх значення коливалося від 0,02 грн. витрат на 1 грн. середньорічної вартості зобов'язань у 2021 році до 0,023 грн. витрат на 1 грн. середньорічної вартості зобов'язань за 9 місяців 2024 року. Тобто, попри зростання протягом періоду на 0,003 пункти, слід зазначити, що АТ «Креді Агріколь Банк» дотримується доволі-таки вигідних умов фінансування своїх зобов'язань. Невисока вартість зобов'язань позитивно характеризує стан процентного ризику досліджуваного банку.

Наступним індикатором П3 є процентний спред – різниця між процентними доходами (від кредитів) і процентними витратами (на депозити).

Зростання процентного спреду, тобто, різниці між процентами отриманими та сплаченими, що визначено за результатом розрахунку у табл. 2.8 – на 3 379 962 тис. грн., свідчить про покращення прибутковості АТ «Креді Агріколь Банк». Така динаміка спреду вказує на позитивний стан управління процентним ризиком.

Індикатор П4, чистий процентний дохід АТ «Креді Агріколь Банк», що розраховується як різниця між загальними процентними доходами та витратами показав зростання протягом періоду на 3 448 824 тис. грн., що також безумовно свідчить про покращення прибутковості АТ «Креді Агріколь Банк», а також ефективність управління активами і пасивами.

Зростання цього індикатора свідчить про позитивний стан управління процентним ризиком банку.

Індикатор П5, чиста процентна маржа банку – це відношення чистого процентного доходу до середньорічних значень активів банку. Її значення для АТ

«Креді Агріколь Банк» протягом періоду показало зростання на 0,003 та її значення в цілому свідчить про здатність банку генерувати прибуток від активів.

Отже, загальний висновок щодо особливостей процентного ризику для АТ «Креді Агріколь Банк» полягає у тому, що цей ризик також не становить загрози для банку, оскільки його активи протягом всього досліджуваного періоду здатні генерувати прибуток та мають стійкі показники доходності, що свідчить про ефективність управлінських рішень у банку.

Крім того, отримані значення процентного ризику також визначили позитивну фінансову стабільність АТ «Креді Агріколь Банк», його здатність протидіяти зовнішнім шокам.

Останнім аналітичним блоком є оцінка особливостей ринкового ризику АТ «Креді Агріколь Банк» (табл. 2.12).

Ринковий ризик пов'язаний зі змінами цін на фінансові інструменти, які можуть вплинути на капітал банку. Особливостями управління ринковим ризиком досліджуваного банку є :

- 1) диверсифікація інвестиційного портфеля;
- 2) оцінка волатильності фінансових активів [27].

Таблиця 2.12

Ринковий ризик АТ «Креді Агріколь Банк» у 2021-2024 рр.

Індикатори	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	30.09.2024	Відхилення, +-
P1 – торговий результат	10 116	0	12 925	0	-
P2 – відношення торгового результату до активів	0,00019	0	0,00015	0	-
P3 – результат від переоцінки	-78493	122 219	-61 980	-48 350	30 143
P4 – результат від операцій з купівлі- продажу	460 717	480 388	407 352	415 477	-45 240
P5 – результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	-	-	-	-	-

Індикатор Р1 – Торговий результат – характеризує прибуток або збиток, отриманий банком від торговельних операцій з фінансовими інструментами. Оцінка стану ринкового ризику за даним показником не є абсолютно достовірною, оскільки торговий результат досліджуваного банку виникав лише у двох періодах, але в цілому тенденція була зростаючою.

Що стосується Індикатору Р2, відношення торгового результату до активів, то він також розрахований лише для двох періодів. Отримані значення є надто незначними, щоб можна було отримати висновки про ефективність управління активами АТ «Креді Агріколь Банк» в контексті торгових операцій.

Індикатор Р3 – Результат від переоцінки – відображає зміни в вартості активів та зобов'язань, які виникають внаслідок переоцінки їх ринкової вартості. За даними фінансової звітності досліджуваного банку, це стаття, що відображає чистий прибуток / (збиток) від переоцінки іноземної валюти, оскільки інші статті, присвячені зменшенню корисності, визначають втрату вартості активу, яка виникає через погіршення його економічних характеристик. Це не є результатом ринкових коливань, а скоріше наслідком внутрішніх чи зовнішніх факторів, що впливають на здатність активу генерувати грошові потоки. Позитивний результат від переоцінки спостерігався лише у 2022 році, негативний результат за підсумками інших періодів вказує на суттєвий ринковий ризик, пов'язаний із коливанням валютних курсів.

Індикатор Р4 – Результат від операцій з купівлі-продажу – вимірює прибуток або збиток, отриманий від операцій купівлі-продажу цінних паперів та інших фінансових інструментів.

Отриманий результат розрахунку свідчить про загальне скорочення результату для АТ «Креді Агріколь Банк» протягом періоду, на 45 240 тис. грн. Тобто, є підстави стверджувати, що банк пов'язаний із підвищеним ринковим ризиком, однак сам результат протягом всього періоду отримав додатні значення, що свідчить про контрольованість ризику АТ «Креді Агріколь Банк».

Індикатор Р5, результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями, охоплює результати всіх операцій банку з фінансовими активами

та зобов'язаннями, включаючи доходи від кредитування та витрати на залучені кошти.

Цей показник розраховується на підставі окремої проміжної скороченої фінансової звітності банку, де представлені результати операцій з активами за справедливої вартістю. АТ «Креді Агріколь Банк» не оприлюднює відповідної звітності, натомість слід зазначити, що ринковий ризик суттєво впливає на досліджуваний банк.

В якості підсумку складемо профіль ризиків АТ «Креді Агріколь Банк» за наступними ризиками:

1) Кредитний ризик – проведений аналіз показав, що кредитний ризик для АТ «Креді Агріколь Банк» є суттєвим, але контрольованим. Банк активно кредитує аграрний сектор і має чітку політику управління ризиками. Незважаючи на високі показники частки кредитного портфеля та залежності від інвестицій, банк демонструє стабільні фінансові результати та ефективно управляє своїм капіталом. Актуальна управлінська стратегія АТ «Креді Агріколь Банк» включає обмеження нових кредитів у більш ризикованих сегментах та підтримку існуючих клієнтів у межах затверджених лімітів. Це дозволяє банку залишатися відкритим для нових можливостей при контролі за ризиками [12, с. 73].

2) Оцінка ризику ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк» свідчить про стабільну та позитивну динаміку ліквідності. Банк демонструє достатній рівень високоліквідних активів для покриття своїх зобов'язань і має хорошу здатність управляти ризиками ліквідності. Зниження відношення кредитів до депозитів вказує на більш обережну кредитну політику, що також сприяє поліпшенню стану ліквідності. Загалом, це позитивний сигнал для клієнтів і регуляторів щодо фінансової стійкості банку.

3) Показники, що характеризують стан процентного ризику АТ «Креді Агріколь Банк» свідчать про стабільну та позитивну динаміку в управлінні активами і пасивами. Зростання середньої доходності активів, чистого процентного доходу та процентного спреду вказує на покращення прибутковості банку. Незважаючи на підвищення вартості зобов'язань, банк продовжує підтримувати

вигідні умови фінансування. Загалом, це свідчить про ефективну політику управління процентним ризиком та фінансову стійкість АТ «Креді Агріколь Банк».

4) Стан ринкового ризику АТ «Креді Агріколь Банк» можна оцінити як підвищений, але контрольований. Незважаючи на позитивну динаміку деяких показників, таких як торговий результат, банк стикається із суттєвими викликами через негативні результати переоцінки та зниження доходів від операцій купівлі-продажу. Це свідчить про необхідність подальшого вдосконалення стратегій управління ринковим ризиком, включаючи моніторинг валютних коливань та подальшу адаптацію до змін у зовнішньому середовищі.

Таким чином, проведений аналіз окремих ризиків за комплексом показників свідчить, що отриманий висновок щодо особливостей ризиків АТ «Креді Агріколь Банк» полягає у тому, що банк дотримується обережного підходу до управління ризиками, концентруючись на консервативному управлінні ризиками ліквідності та процентним ризиком, а також зміни політики управління кредитним ризиком, відходячи від агресивної політики кредитування на користь більш виваженої та збалансованої.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

3.1. Особливості кредитної політики та кредитних ризиків банків з іноземним капіталом

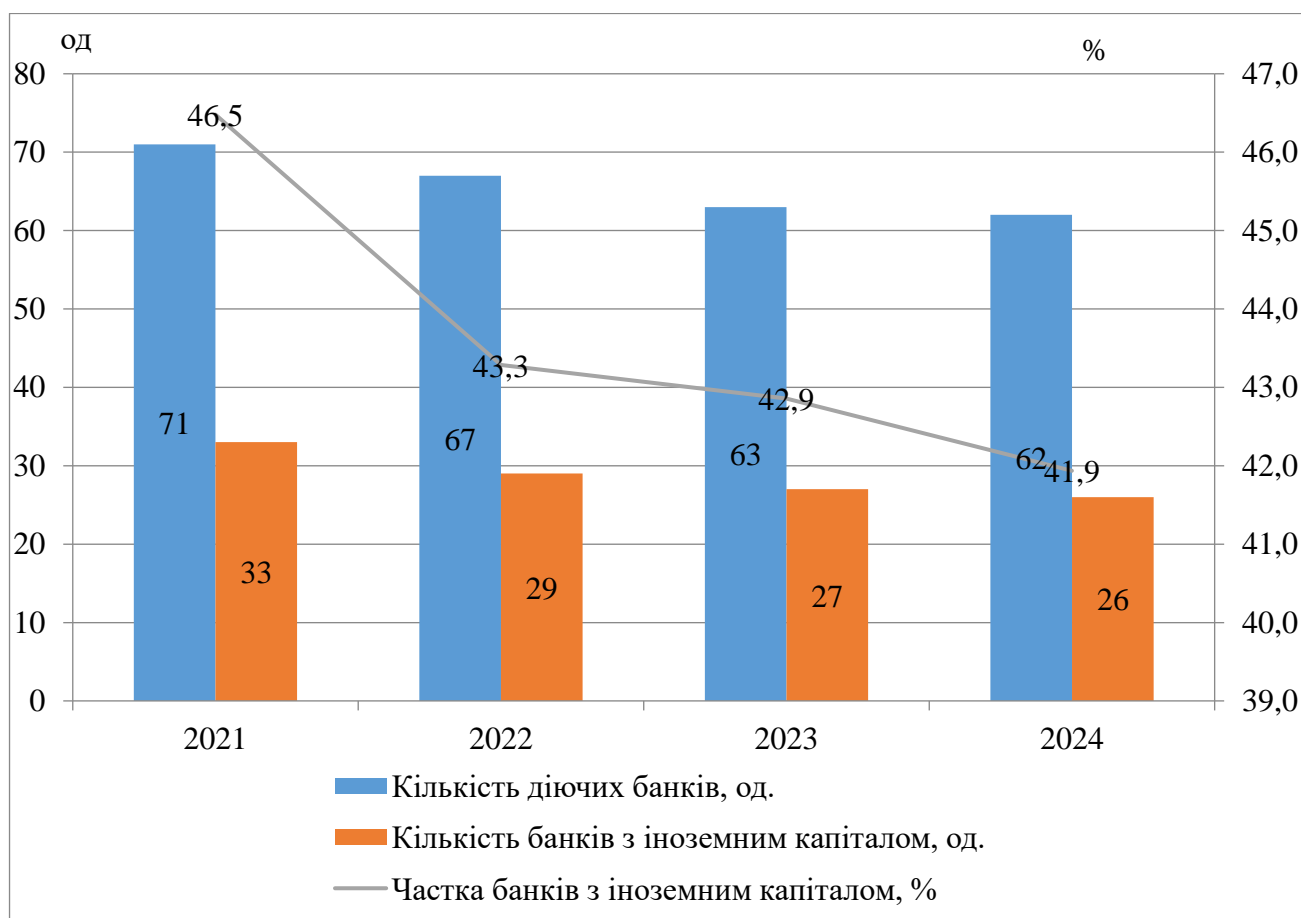
Проведений у попередньому розділі аналіз ризиків на прикладі банку з іноземним капіталом – АТ «Креді Агріколь Банк», котрий є дочірнім підприємством французької групи Credit Agricole, користується високим рівнем довіри серед інвесторів та входить до списку надійних банків і має значну частку депозитів від юридичних осіб.

Проведений аналіз кредитного ризику свідчить, що наразі АТ «Креді Агріколь Банк» проводить досить обережну політику обмеження нових кредитів у більш ризикованих сегментах та підтримки існуючих клієнтів у межах затверджених лімітів.

Проаналізуємо частку державних банків, приватних банків та банків із іноземним капіталом в структурі кредитування економіки України, це дозволить оцінити фінансову стабільність національної банківської системи. Державні банки, такі як АТ «Приват Банк» та АТ Ощадбанк, відіграють ключову роль у забезпеченні фінансової стабільності, особливо в умовах криз, надаючи підтримку бізнесу та населенню через державні програми кредитування. Наприклад, програма «Доступні кредити 5-7-9%» стала важливим інструментом для стимулювання економіки.

Що стосується впливу банків з іноземним капіталом, то вони мають значну частку активів в українській банківській системі і можуть впливати на кредитну політику та інвестиційний клімат в країні. Зокрема, їхня доволі консервативна кредитна стратегія може обмежувати доступ до фінансування для вітчизняних підприємств, що може мати негативні наслідки для економічного зростання.

На рис. 3.1 наведемо чисельність банків в національній банківській системі загалом та банків з іноземним капіталом зокрема.

Рис. 3.1. Динаміка чисельності банків в національній банківській системі у 2021-2024 рр.

Частка банків з іноземним капіталом в українській банківській системі скоротилася з 46,5 % у 2021 році до 41,9 % станом на грудень 2024 року. Таке скорочення зумовлене як загальним скороченням чисельності банків в системі в цілому, так і банків з іноземним капіталом. Таке скорочення стало наслідком як закриття неплатоспроможних установ, так і оптимізацією банківської системи завдяки заходам, вжитим національним регулятором через кризу, що була спричинена повномасштабним російським вторгненням [26].

Що стосується банків з іноземним капіталом, то через політичну та фінансову нестабільність внаслідок великої війни – український інвестиційний клімат став

неприйнятним для деяких іноземних банків. Тож зниження інвестиційної привабливості України призвело до відтоку іноземного капіталу з банківського сектору.

Таким чином, скорочення частки банків з іноземним капіталом є результатом комплексного впливу факторів: загального зменшення кількості банків у системі, зниження активності іноземних установ та зміни в структурі ринку на користь державних банків – при цьому головним викликом, що спричинив зазначені зміни, було повномасштабне російське вторгнення, що розпочалося у 2022 році.

У таблиці 3.1 наведемо обсяги кредитування в українську економіку із розбиттям по окремих видах банків.

Таблиця 3.1

**Динаміка обсягів кредитування в українську економіку по видах банків
у 2021-2024 рр., млн. грн.**

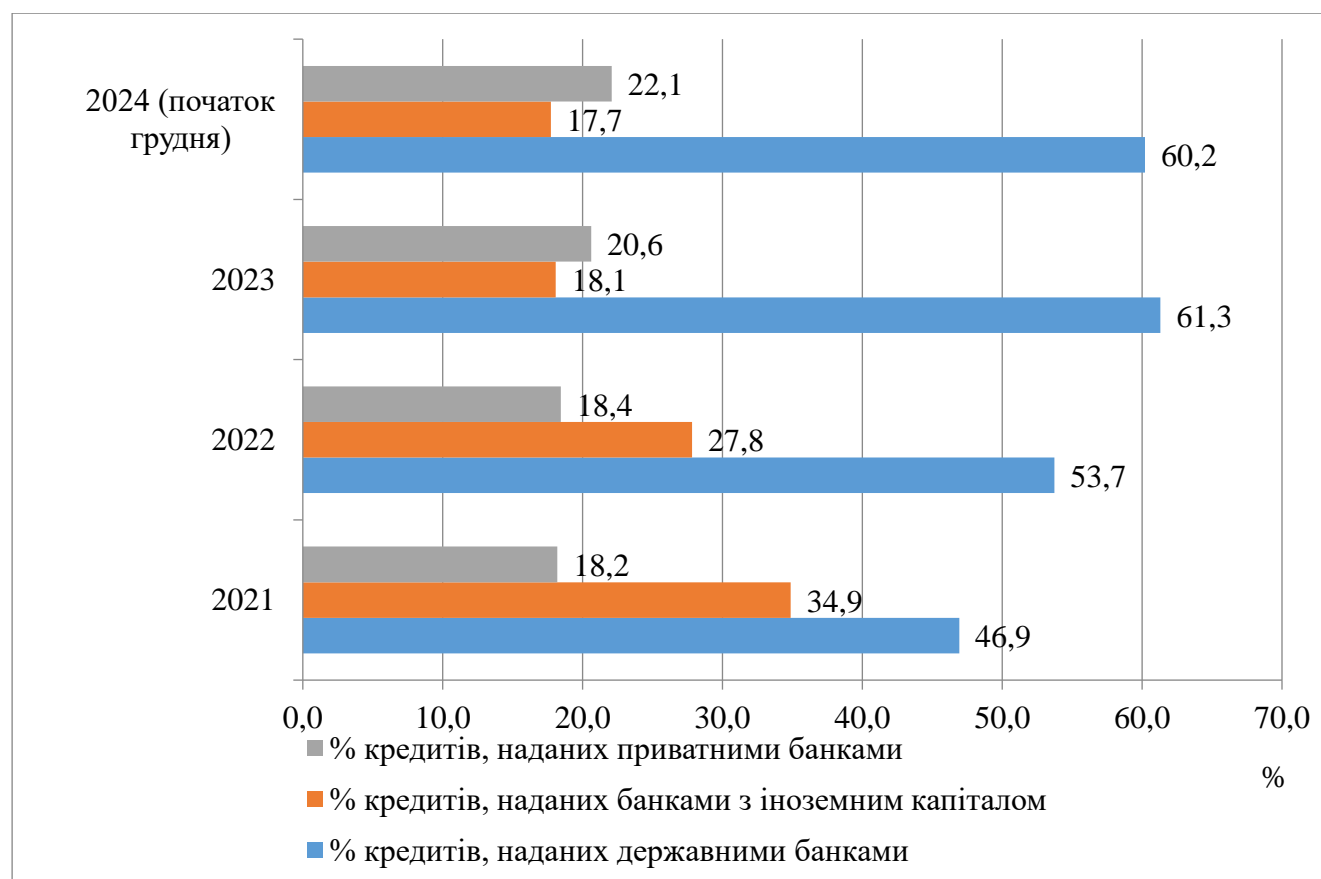
Показники	2021	2022	2023	2024 (початок грудня)	Відхилення за період	
					+, -	%
Всього виданих кредитів	1 149 567	1 133 563	1 130 774	1 317 740	168 173	14,6
у т. ч.						
державними банками	539 403	609 131	693 215	793 304	253 902	47,1
іноземними банківськими групами	400 930	315 381	204 437	233 555	-167 374	-41,7
банками з приватним капіталом	209 234	209 051	233 122	290 880	81 646	39,0

Якщо подивитися на динаміку кредитування, то можна побачити, що загалом обсяг кредитів в українській економіці зріс з 1 149 567 млн. грн. у 2021 році до 1 317 740 млн. грн. станом на початок грудня 2024 року, загальне зростання становило 168 173 млн. грн., що у відносному вимірі становить 14,6 %.

Причому, якщо подивитися на обсяги виданих кредитів за видами банків, то зростання протягом періоду відбулося для державних банків – на 47,1 %, що є дуже значним зростанням та для банків з приватним капіталом – зростання обсягів виданих кредитів на 39 % за період. Що стосується банків з іноземним капіталом,

то вони скорочували обсяги виданих кредитів протягом всього періоду, за виключенням незначного зростання у 2024 році порівняно із 2023 роком. Загальне скорочення кредитування для них становило 167 374 млн. грн., що є скороченням у 41,7 % [28].

На рис. 3.2 наведемо динаміку структурних показників кредитування в національній банківській системі у зазначеному періоді.

Рис. 3.2. Динаміка структури кредитів в національній банківській системі за видами банків у 2021-2024 рр., %

У структурі виданих кредитів державні банки суттєво наростили свою частку протягом періоду – загалом на 13,3 процентні пункти, з 46,9 % у складі загального обсягу кредитів у 2021 році до 60,2 % у 2024 році. Що стосується частки банків з приватним капіталом, то до 2022 року вони мали найменший обсяг виданих кредитів в банківській системі. Однак після 2022 року їхня частка перевищила

частку іноземних банків і у підсумку за період їхня частка виявила зростання на 3,9 процентні пункти.

Банки із іноземним капіталом все ще мають суттєвий вплив на кредитування української економіки, однак у 2024 році їхня частка становила лише 17,7 % всіх виданих кредитів, а у 2023 – 18,1 %. Причому, якщо порівняти, то у 2021 році обсяги кредитування від банків з іноземним капіталом становили 34,9 % всіх кредитів, а у 2022 році – 27,8 % [28].

Таким чином, спостерігається стрімке скорочення частки банків з іноземним капіталом у кредитуванні української економіки, загалом на 17,2 процентні пункти. Банки з іноземним капіталом залишаються суттєвим кредитором, враховуючи, що їхня чисельність перевищує 40 % у банківській системі, однак така динаміка свідчить про дуже консервативну та обережну кредитну політику, яка дозволяє припустити, що впроваджені обмеження можуть бути не на користь нашої економіці, особливо у складних умовах воєнного часу.

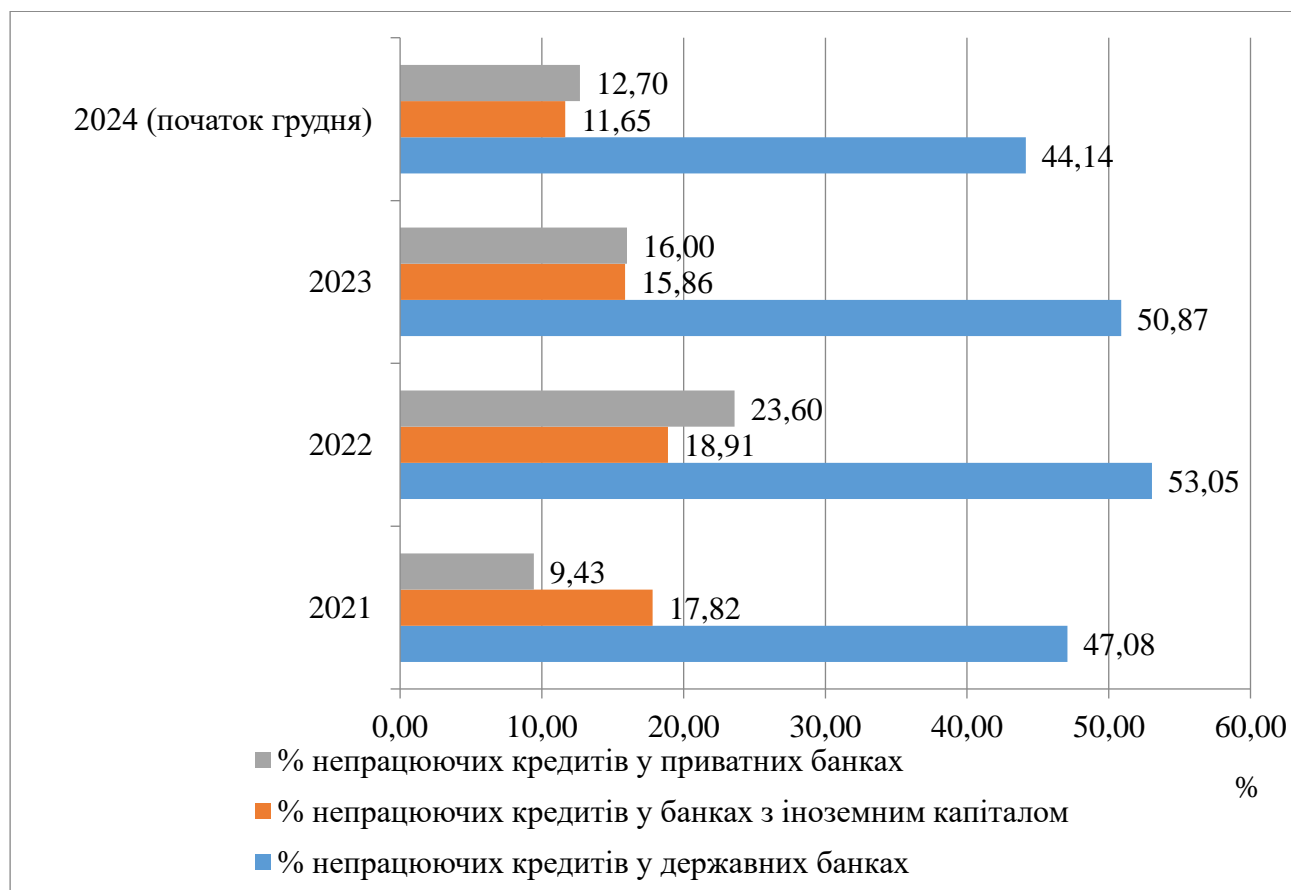
Такі тенденції можна пояснити наступними важливими факторами. Першим та ключовим – є зростання ролі державного сектору в банківській системі.

Сьогодні основний орієнтир у кредитуванні – це, передусім, державна підтримка, яка втілюється у державних програмах кредитування. Зокрема, однією з основних причин зростання кредитування, як показали наведені дослідження – є реалізація державних програм підтримки бізнесу, таких як «Доступні кредити 5-7-9%». Ця програма забезпечує підприємствам можливість отримувати кредити за пільговими ставками, що стимулює активність у кредитуванні. З початку війни частка кредитів, виданих за цією програмою, значно зросла, що також вплинуло на загальний обсяг кредитування. Водночас, обсяг та спрямування цих кредитів доволі суворо регулюється державою.

Також свій вплив має фактор поступового відновлення економічної активності та необхідності розбудови. Після початкового шоку від повномасштабного російського вторгнення, починаючи з 2023 року спостерігалось повільне відновлення економічної активності. Це означає, що багато підприємств почали адаптуватися до нових умов і шукати фінансування для відновлення та

розвитку своїх бізнесів. Зокрема, зростання попиту на кредити для малих і середніх підприємств (МСП) стало значним фактором у загальному зростанні кредитування.

Важливим також є чинник якості кредитного портфеля, якому потрібно приділити більше уваги – рис. 3.3.

Рис. 3.3. Динаміка часток непрацюючих кредитів в національній банківській системі за видами банків у 2021-2024 рр., %

Частка непрацюючих кредитів (NPL) в банківській системі України визначає відсоток кредитів, за якими позичальники не виконують свої зобов'язання протягом тривалого часу. Згідно з класифікацією Національного банку України, непрацюючий кредит – це актив, за яким прострочення погашення боргу перевищує 90 днів або позичальник неспроможний виконати зобов'язання без стягнення забезпечення [24].

Тобто, дані, наведені на рис. 3.3, свідчать про покращення якості кредитного портфеля для державних банків, для яких спостерігається скорочення частки

непрацюючих кредитів на 2,94 процентні пункти, хоча важливо зазначити, що обсяг таких ризикованих кредитів для державних банків все одне дуже високий – 44,14 % станом на початок грудня 2024 року. Це призводить до висновку, що саме держава взяла на себе основний тягар кредитування економіки та ризиків, що із ним пов'язаний.

Для банків із іноземним капіталом частка непрацюючих кредитів зменшилася (на 6,17 процентних пункти) завдяки обмеженню обсягів надання нових кредитів і списанню старих проблемних боргів. Водночас мінімізація кредитного ризику, пов'язана із цим, не стимулює банки з іноземним капіталом нарощувати кредитування.

Банки з приватним капіталом на даний момент все ще працюють із оптимізацією кредитного портфелю, зростання частки непрацюючих кредитів для них становило 3,27 процентні пункти.

Підводячи загальний висновок, слід зазначити:

1) Частка державних банків у загальному обсязі кредитування зросла, що свідчить про їхню роль як стабілізуючого фактора в умовах кризи. Також їм вдалося скоротити частку непрацюючих кредитів, яка все одне є надзвичайно високою, що свідчить про відповідний рівень кредитного та ринкового ризиків.

2) Іноземні банки оптимізували кредитні портфелі, досягнувши мінімального показника кредитних ризиків порівняно із державними і приватними банками та продовжують дотримуватися обережної кредитної політики, що може призвести до дефіциту кредитних коштів для української економіки.

3) Приватні банки також стикаються зі значними викликами через військові дії та економічну нестабільність, про що свідчить доволі суттєвий показник непрацюючих кредитів, при цьому останні роки вони наростили свою частку у загальному кредитуванні, чим перевищили показники банків з іноземним капіталом.

Таким чином, банки з іноземним капіталом проявили обережність у кредитуванні реального сектору економіки, особливо після 2022 року, що пов'язано з підвищеними ризиками, викликаними війною та економічною

нестабільністю. Вони зосередилися на зменшенні обсягів кредитного портфеля, мінімізації його ризиків та переорієнтувалися на інвестиції в цінні папери, що дозволило їм отримувати високі прибутки за рахунок підвищення вартості кредитів. Тобто, банки з іноземним капіталом в Україні у 2024 році реалізовували консервативну або пасивну кредитну стратегію, що призвело до зниження їхньої активності в кредитуванні суб'єктів господарювання та населення. Це також відобразилося на загальному стані банківського сектору, де частка непрацюючих кредитів залишалася високою, а довгострокові кредитні відносини стали менш привабливими для іноземних банків.

З одного боку, така консервативна стратегія банків з іноземним капіталом є реакцією на нестабільні економічні умови в Україні, що потребує подальшого аналізу та моніторингу для забезпечення стабільності фінансової системи країни, але з іншої, вона потребує відповідних дій національного регулятора, що стимулюватиме їх до більшої активності у кредитуванні нашої економіки.

3.2. Шляхи вдосконалення систем управління ризиками

На підставі аналітичних даних у попередньому підрозділі визначимо шляхи вдосконалення систем управління ризиками в національній банківській системі, оскільки ефективне управління ризиками в банківському секторі України є критично важливим аспектом в умовах економічної нестабільності, викликаній війною.

На підставі даних офіційної банківської статистики, яку надає регулятор, побудуємо регресійну модель, за якої визначимо подальший тренд частки кредитів, наданих банкам з іноземним капіталом для формування рекомендацій щодо управління ризиками в українській банківській системі.

У таблиці 3.2 наведемо вихідні дані для побудови лінії тренду для показнику частки кредитів, наданих банками з іноземним капіталом.

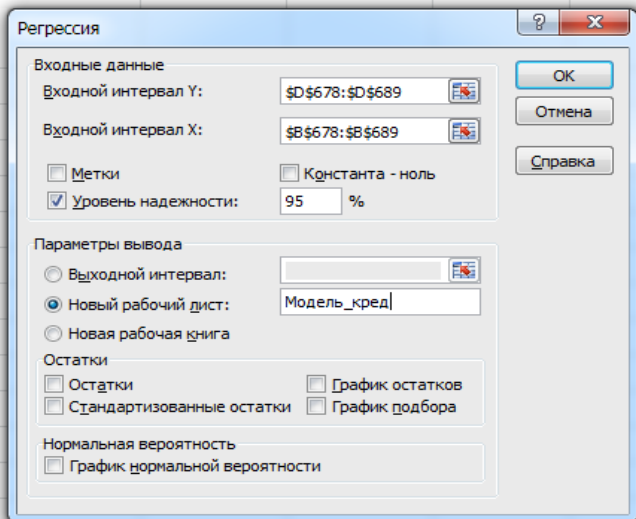
Таблиця 3.2

**Динаміка обсягів та частки кредитування для банків з іноземним
капіталом у 2024 р.**

Період	Сума кредитів, млн. грн.	Частка у загальному обсязі кредитів, %
01.01.2024	204 437	18,1
01.02.2024	202 155	17,7
01.03.2024	204 831	17,9
01.04.2024	207 990	17,8
01.05.2024	209 343	17,7
01.06.2024	209 915	17,5
01.07.2024	218 580	18,1
01.08.2024	224 052	18,2
01.09.2024	223 951	17,8
01.10.2024	226 637	17,6
01.11.2024	225 234	17,6
01.12.2024	233 555	17,7

Для побудови лінії тренду скористаємося надбудовою «Регресія» у пакеті «Аналіз даних» MS Excel (рис. 3.4.)

Період	Сума кредитів, млн. грн.	Частка у загальному обсязі кредитів, %
01.01.2024	204 437	18,1
01.02.2024	202 155	17,7
01.03.2024	204 831	17,9
01.04.2024	207 990	17,8
01.05.2024	209 343	17,7
01.06.2024	209 915	17,5
01.07.2024	218 580	18,1
01.08.2024	224 052	18,2
01.09.2024	223 951	17,8
01.10.2024	226 637	17,6
01.11.2024	225 234	17,6
01.12.2024	233 555	17,7

Рис. 3.4. Побудова лінії тренду для наведеного ряду динаміки

Отримане рівняння тренду:

$$y(x) = 39,8258 - 0,00048 \cdot x \quad (3.1)$$

Тобто, якщо побудувати прогноз на наступний квартал 2025 року, то матимемо наступні показники частки кредитування банками з іноземним капіталом:

- 01.01.2025 $y(x) = 17,71$;
- 01.02.2025 $y(x) = 17,69$;
- 01.03.2025 $y(x) = 17,68$.

Це означає, що з часом, за збереження існуючої тенденції, частка іноземних банків у кредитуванні української економіки продовжуватиме знижуватися.

Така тенденція свідчить, по-перше, про недостатньо позитивні очікування іноземних інвесторів щодо стабільності та відновлення економіки України. У такому випадку банки можуть розглядати можливість розширення кредитування, що може сприяти економічному відновленню. Однак якщо частка таких кредитів зменшується, це може сигналізувати про зростання ризиків, пов'язаних із політичною та економічною нестабільністю, що може призвести до скорочення кредитування і підвищення обсягів непрацюючих кредитів [24].

По-друге, аналіз структури кредитного портфеля, проведений раніше для банку з іноземним капіталом АТ «Креді Агріколь Банк» дозволив виявити, які сегменти ринку є найбільш уразливими до ризиків. Наприклад, АТ «Креді Агріколь Банк» демонструє високі темпи зростання кредитування саме у певних секторах – зокрема, у агросекторі, це вказує на потенційні можливості для подальшого розвитку цього сектору. Водночас варто звернути увагу на сектори, де спостерігається спад або уповільнення темпів кредитування – це може бути знаком того, що банки обережно ставляться до фінансування певних галузей через підвищені ризики.

Отже, аналіз тренду частки кредитів, наданих банкам з іноземним капіталом в Україні, є важливим елементом для формування рекомендацій щодо управління ризиками. Зокрема, наступне:

– ретельне урахування динаміки ринку кредитування, потенційних загроз і можливостей для розвитку банківської системи в умовах війни. Залежно від отриманих результатів, банки можуть адаптувати свої стратегії управління ризиками для забезпечення стабільності та ефективності своєї діяльності;

– кредитування має відбуватися у вибіркового способу із пріоритетом у реальні сектори економіки, які мають найкращі перспективи для розвитку. Для нашої країни це, передусім, аграрний сектор, торгівля та оборонна промисловість.

Таким чином, обґрунтовуючи пропозиції щодо ефективного управління ризиками, пропонується розробити та реалізувати програми стимулювання банків з іноземним та приватним капіталом до інвестування в агросектор та оборонну промисловість України (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Система заходів, спрямованих на стимулювання кредитування економіки та підвищення ефективності управління ризиками

Перш за все, для цього необхідно створити сприятливі умови, зокрема, для іноземних банків, які можуть включати податкові пільги, державні гарантії та фінансові інструменти, що зменшують ризики інвестування. Наприклад,

запровадження механізмів страхування інвестицій від військових ризиків, таких як програма, реалізована разом із Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій, може значно підвищити привабливість інвестицій в Україні. Ця програма забезпечить захист для іноземних інвесторів у разі виникнення непередбачуваних обставин, що дозволить зменшити їхні побоювання щодо безпеки капіталовкладень.

Крім того, важливо активізувати співпрацю між українським урядом та міжнародними фінансовими установами для розробки та реалізації спільних проєктів у агросекторі та оборонній промисловості. Залучення таких організацій, як Світовий банк або Європейський інвестиційний банк, може допомогти в отриманні фінансування для стратегічних проєктів, що потребують значних капіталовкладень. Вони можуть виступати як посередники у залученні додаткових ресурсів і наданні технічної допомоги.

Державна підтримка агросектору через програми дотацій і часткового відшкодування витрат на закупівлю сільськогосподарської техніки та обладнання для банків як з іноземним, так і приватним капіталом вже опосередковано можлива завдяки програмі «Доступні кредити 5-7-9%», яка, своєю чергою, може бути адаптована для специфічних потреб агробізнесу, що дозволить малим і середнім підприємствам отримувати фінансування на вигідних умовах. Це не лише підвищить кредитоспроможність агровиробників, але й збільшить обсяги кредитування з боку банків [28].

Важливо також забезпечити інформаційну підтримку для іноземних банків щодо потенційних можливостей інвестування в агросектор та оборонну промисловість. Створення платформи для обміну інформацією про успішні проєкти та кращі практики може допомогти залучити увагу до українського ринку. Додатково, проведення міжнародних конференцій і форумів може стати ефективним способом для налагодження контактів між українськими підприємствами та міжнародними інвесторами.

Не менш важливою є робота над покращенням інфраструктури в агросекторі. Інвестиції в логістику, зберігання врожаю та іригаційні системи можуть суттєво

підвищити продуктивність і конкурентоспроможність українських агровиробників. Уряд має активно залучати приватний сектор до реалізації таких проєктів через державно-приватне партнерство. Очевидно, що повномасштабне розгортання таких проєктів можливо тільки за умов припинення гарячої фази бойових дій, але вже сьогодні необхідно активно напрацьовувати заходи за даним напрямом.

З точки зору управління ризиками, вітчизняні приватні банки мають запозичувати досвід банків з іноземним капіталом та повинні впроваджувати більш жорсткі процедури оцінки кредитоспроможності позичальників у цих секторах. Це включає детальний аналіз фінансового стану підприємств, їхніх бізнес-моделей та ринкових умов.

Також варто розглянути можливість створення спеціалізованих об'єднаних фондів для підтримки проєктів у агросекторі та оборонній промисловості, які б забезпечували додаткове фінансування та знижували ризики.

Аналіз, проведений на матеріалах банку з іноземним капіталом, АТ «Креді Агріколь Банк» також показав, що банк дотримується агресивної інвестиційної стратегії, що передбачає значні вкладення в цінні папери, зокрема, державні, що також є типовим для іноземних банків.

Цю рекомендацію – інвестування саме у державні цінні папери – необхідно поширити для вітчизняних банків з приватним капіталом, оскільки це одним із стратегічних інструментів для зниження ризиків – оскільки державні цінні папери вважаються «без ризиковими» активами завдяки забезпеченості державою. Це означає, що ймовірність дефолту за такими зобов'язаннями є надзвичайно низькою. Інвестування в державні цінні папери дозволяє банкам зменшити загальний кредитний ризик у своїх портфелях, оскільки вони можуть розподілити активи між більш ризикованими кредитами та безпечними цінними паперами.

Крім того, державні цінні папери мають високу ліквідність, що дозволяє банкам швидко конвертувати їх у готівку при потребі. Це особливо важливо в умовах нестабільності, коли банки можуть зіткнутися з раптовими запитами на повернення депозитів або іншими фінансовими труднощами.

Державні цінні папери також забезпечують стабільний дохід у вигляді процентних платежів, що є важливим для підтримки фінансової стабільності банків. У періоди економічної невизначеності стабільний дохід може стати критично важливим для підтримки ліквідності та капіталу банку.

Загалом, комплексний підхід до стимулювання банків з приватним та іноземним капіталом до інвестування в агросектор і оборонну промисловість України повинен включати державну підтримку, поліпшення регуляторного середовища, активізацію міжнародної співпраці та вдосконалення управлінських практик у сфері ризиків, що включає, зокрема, інвестування у державні цінні папери, що не лише знижує кредитний ризик і підвищує ліквідність, але й відповідає регуляторним вимогам і сприяє стабільності доходів банків у складних економічних умовах.

Зазначене дозволить не лише залучити більше інвестицій, але й забезпечити стійкий розвиток цих критично важливих секторів економіки України.

ВИСНОВКИ

Складемо узагальнюючі висновки за підсумками дослідження теоретичних засад і практичних аспектів особливостей ризиків банків з іноземним капіталом.

1. Встановлено, що банківський ризик – це несприятливий ефект від очікуваних чи несподіваних майбутніх подій у внутрішньому чи зовнішньому середовищі банку, що призводить до виникнення збитків, впливає на прибутковість і капітал банку, тобто наражає банк на загрозу банкрутства.

2. Досліджуваний банк Credit Agricole Bank є найстаршим іноземним банком в Україні, що надає повний спектр банківських послуг, є стратегічним партнером для агробізнесу та корпоративних клієнтів.

Дослідження особливостей діяльності банку, зокрема, динаміки та структура активів та пасивів АТ «Креді Агріколь Банк» свідчить, по-перше, про зниження кредитного ризику – завдяки зменшенню частки кредитів клієнтам та збільшенню ліквідності за рахунок нарощування обсягу грошових коштів та їх еквівалентів; по-друге, про диверсифікацію інвестицій, зокрема, на користь цінних паперів; по-третє, про загальне покращення ліквідності. Також є підстави казати про консервативний підхід до управління ризиками, тому що маючи такий запас банк може прагнути забезпечити додатковий захист від фінансових нестабільностей, що є важливим у контексті сучасних економічних умов – діяльності банку під час повномасштабного вторгнення РФ, що триває.

3. Оцінка фінансового стану АТ «Креді Агріколь Банк» показала його покращення: зростання прибутку, рентабельності активів і капіталу вказує на те, що банк ефективно використовує свої ресурси для генерування прибутку. Також банк зберігає сильну позицію капіталу з коефіцієнтом достатності капіталу на рівні 16,3% та високими показниками ліквідності, що дозволяє йому впевнено функціонувати в умовах економічної нестабільності. Зростання рентабельності також свідчить про успішну адаптацію банку до змін у макроекономічному середовищі через повномасштабне російське вторгнення та підвищення попиту на кредитування, що відзначається зростанням процентних доходів.

Таким чином, АТ «Креді Агріколь Банк» показав позитивні результати щодо його фінансового стану, попри складні умови зовнішнього середовища, забезпечив позитивний фінансовий результат та довів, що спроможний виконувати вимоги регулятора до капіталу та ліквідності.

4. Складений профіль ризиків АТ «Креді Агріколь Банк» виявив наступне:

1) кредитний ризик для АТ «Креді Агріколь Банк» є суттєвим, але контрольованим. Банк активно кредитує аграрний сектор і має чітку політику управління ризиками. Актуальна управлінська стратегія АТ «Креді Агріколь Банк» включає обмеження нових кредитів у більш ризикованих сегментах та підтримку існуючих клієнтів у межах затверджених лімітів. Це дозволяє банку залишатися відкритим для нових можливостей при контролі за ризиками;

2) ризик ліквідності АТ «Креді Агріколь Банк» показав стабільну та позитивну динаміку. Банк демонструє достатній рівень високоліквідних активів для покриття своїх зобов'язань і має хорошу здатність управляти ризиками ліквідності. Зниження відношення кредитів до депозитів вказує на більш обережну кредитну політику, що також сприяє поліпшенню стану ліквідності;

3) стан процентного ризику АТ «Креді Агріколь Банк» позитивно характеризує його управлінні активами і пасивами. Зростання середньої доходності активів, чистого процентного доходу та процентного спреду вказує на покращення прибутковості банку;

4) ринковий ризик АТ «Креді Агріколь Банк» є підвищеним, але контрольованим, оскільки банк стикається із суттєвими викликами через стан української економіки в умовах війни.

Таким чином, АТ «Креді Агріколь Банк» дотримується обережного підходу до управління ризиками, концентруючись на консервативному управлінні ризиками ліквідності та процентним ризиком, а також зміни політики управління кредитним ризиком, відходячи від агресивної політики кредитування на користь більш виваженої та збалансованої.

5. Проведене дослідження особливості кредитної політики та кредитних ризиків банків з іноземним капіталом призвело до висновку:

1) Частка державних банків у загальному обсязі кредитування зросла, що свідчить про їхню роль як стабілізуючого фактора в умовах кризи. Також їм вдалося скоротити частку непрацюючих кредитів, яка все одне є надзвичайно високою, що свідчить про відповідний рівень кредитного та ринкового ризиків.

2) Іноземні банки оптимізували кредитні портфелі, досягнувши мінімального показнику кредитних ризиків порівняно із державними і приватними банками та продовжують дотримуватися обережної кредитної політики, що може призвести до дефіциту кредитних коштів для української економіки.

3) Приватні банки також стикаються зі значними викликами через військові дії та економічну нестабільність, про що свідчить доволі суттєвий показник непрацюючих кредитів, при цьому останні роки вони наростили свою частку у загальному кредитуванні, чим перевищили показники банків з іноземним капіталом.

Таким чином, банки з іноземним капіталом проявили обережність у кредитуванні реального сектору економіки, особливо після 2022 року, вони зосередилися на зменшенні обсягів кредитного портфеля, мінімізації його ризиків та переорієнтувалися на інвестиції в цінні папери. Протягом 2024 року вони реалізовували консервативну або пасивну кредитну стратегію, що призвело до зниження їхньої активності в кредитуванні суб'єктів господарювання та населення.

6. У дослідженні було побудовано тренд розвитку частки банків з іноземним капіталом з точки зору їхньої участі у кредитуванні української економіки. Отримані результати показали, що у I кварталі 2025 року, за збереження існуючої тенденції, частка іноземних банків у кредитуванні української економіки продовжуватиме знижуватися. Така тенденція свідчить, по-перше, про недостатньо позитивні очікування іноземних інвесторів щодо стабільності та відновлення економіки України; по-друге, банки з іноземним капіталом здебільшого надають уваги певним секторам економіки, наприклад, агросектору.

Отже, аналіз тренду частки кредитів, наданих банкам з іноземним капіталом в Україні, є важливим елементом для формування рекомендацій щодо управління ризиками. Зокрема, наступне:

– ретельне урахування динаміки ринку кредитування, потенційних загроз і можливостей для розвитку банківської системи в умовах війни. Залежно від отриманих результатів, банки можуть адаптувати свої стратегії управління ризиками для забезпечення стабільності та ефективності своєї діяльності;

– кредитування має відбуватися у вибірковий спосіб із пріоритетом у реальні сектори економіки, які мають найкращі перспективи для розвитку. Для нашої країни це, передусім, аграрний сектор, торгівля та оборонна промисловість.

Таким чином, у роботі обґрунтовані пропозиції щодо ефективного управління ризиками, згідно яких пропонується розробити та реалізувати програми стимулювання банків з іноземним та приватним капіталом до інвестування в агросектор та оборонну промисловість України.

Загалом, комплексний підхід до стимулювання банків з приватним та іноземним капіталом до інвестування в агросектор і оборонну промисловість України повинен включати державну підтримку, поліпшення регуляторного середовища, активізацію міжнародної співпраці та вдосконалення управлінських практик у сфері ризиків, що включає, зокрема, інвестування у державні цінні папери, що не лише знижує кредитний ризик і підвищує ліквідність, але й відповідає регуляторним вимогам і сприяє стабільності доходів банків у складних економічних умовах.

Зазначене дозволить не лише залучити більше інвестицій, але й забезпечити стійкий розвиток цих критично важливих секторів економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бланк І. О.* Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: Б.в, 2008. 724 с.
2. *Бобиль В. В.* Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія. Дніпро, 2016. 298 с.
3. *Бондаренко Л. А.* Ризик-менеджмент кредитної діяльності комерційного банку: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” Київ : КНЕУ, 2007. 23 с.
4. *Водяницька О. В., Соколова Н. В. Серьогін С. С.* Особливості управління банківськими ризиками. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/106.pdf
5. *Демчук Н. І., Абахтімова А. А.* Управління банківськими ризиками. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 24. Ч.1. С. 117–119.
6. *Дорошенко Н. О., Кулик Н. О., Погореленко А. К.* Банківські ризики та методи їх попередження. *Соціальна економіка*. 2021. № 62. С. 138–147.
7. *Доценко І.* Управління кредитними ризиками банківських установ в умовах воєнного стану. *Modeling the development of the economic systems*. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e5a96385-4a20-4ab7-9ddb-65de3483fe4c/content>
8. *Другова О.С., Романів В.В.* Контролінг ризиків як інструмент формування банківського менеджменту. *Бізнес-навігатор*. URL: http://www.business-navigator.ks.ua/journals/2020/61_2020/29.pdf
9. *Забчук Г., Іващук О.* Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Вип. 1-2. С. 50–61.
10. *Заруцька О. П., Новікова Л. Ф., Григель А. В.* Особливості бізнес-моделей банків України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4(84). С.101–110.

11. Заруцька О. П., Новікова Л. Ф. Управління банківськими ризиками та заходи відновлення діяльності в умовах потужних зовнішніх викликів. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 2(78). С.110–119.
12. Затворницький К. С. Управління ризиками кредитного портфелю банку: теорія і практика. *Вісник університету банківської справи*. 2019. № 1 (34). С. 70–77.
13. Зубова В. В. Основні підходи до визначення та класифікації банківських ризиків. *Ефективна економіка*. 2016. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5047>
14. Камінський А. Б. Економіко-математичне моделювання фінансових ризиків: автореф. дис. д-ра екон. наук: спец. 08.00.11 “Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці” Київ: КНУ, 2007. 25 с.
15. Козьменко С. М., Шпиг Ф. І., І. В. Волошко І. В. Стратегічний менеджмент банку : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2003. 734 с.
16. Коломієць Ю. Ю. Кочорба В. Ю. Оцінка кредитного ризику в системі ризик-менеджменту банківських структур. *БізнесІнформ*. 2024. № 1. С. 320–332.
17. Кочетигова Т. В., Алейнік А. Ю. Сутність та класифікація банківського ризику. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 715–718.
18. Криклій О. А. Актуальні питання підвищення кіберстійкості банків. Глобальні тенденції в економіці, фінансах та управлінні : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 2 жовтня 2020 року). Одеса: Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2020. С. 61–63.
19. Марич М. Г., Марич А. В. Банківські ризики та система управління ними. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2017. Вип. 23. Ч. 3. С. 84–88.
20. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків»: Постанова Національного банку України від 15.03.2004 р. № 104. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/239684___239749
21. Мирошнік Д. С., Богуславська С. І. Аналіз ризиків та стратегій управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності.

Економіка та суспільство. 2024. Вип. 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3751/3672/>

22. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посібник / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. Київ: КНЕУ, 2002. 392 с.

23. Мороз Н. В., Селецька Т. О. Сутність, причини виникнення та класифікація кредитного ризику банку. *БізнесІнформ.* 2019. № 7. С. 272–278.

24. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих кредитів в цілому по системі. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

25. Островська Н.С. Економічна суть банківських ризиків. *Інтелект XXI* 2018. № 2. С. 117–121.

26. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

27. Офіційний сайт АТ «Креді Агріколь Банк» URL: <https://credit-agricole.ua/>

28. Офіційний сайт Національного банку України. Наглядова статистика URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

29. Павленко Л., Криклій А., Чумак В. Ризики банків України та організаційна система управління ними в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід.* 2024. № 5. С. 126–132.

30. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: навч.–метод. посібник для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2003. – 347 с.

31. Потійко Ю. Теорія та практика управління різними видами ризиків у комерційних банках. *Вісник НБУ.* 2014. № 4. С. 58–62.

32. Прасолова С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти. *Вісник НБУ.* 2007. № 9. С. 36–39.

33. Примостка Л.О., Лисенюк О.В., Чуб О.О. Банківські ризики: теорія та практика управління: монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 456 с.

34. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
35. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова НБУ від 30.06.2016 р. № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text>
36. Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України: Постанова НБУ від 18.07.2019 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19#Text>
37. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Правління Національного банку України від 11.06.2018 р. № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>
38. *Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І.* Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33>
39. *Радова Н. В., Гаркуша Ю. О.* Методи та інструменти управління кредитним ризиком у банку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 26. С. 64–71.
40. Розподіл кредитів, наданих фізичним та юридичним особам у національній та іноземній валютах, та розміру кредитного ризику за класами боржника відповідно до Положення № 351 (у розрізі банків). Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
41. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія / за ред. В.В. Коваленко. Одеса : ОНЕУ, 2017. 304 с.
42. *Сіняговський Ю. В.* Антикризове управління операційним ризиком банків України в умовах війни. Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Суми, СумДУ, 17-19 травня 2023 року). Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 110–112.

43. Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко та ін. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 283 с.
44. *Фастовець М.* Проблемні аспекти ризиковості кредитування малого бізнесу в Україні. *Вісник НБУ*. 2007. № 2. С. 38–45.
45. Фінансовий менеджмент : підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Баб'як М. Д. Білик та ін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
46. *Шевчук А. М.* Банківські ризики: міжнародні та вітчизняні стандарти. *Економічний аналіз* . 2016. Т. 24. № 2. С. 38–42.
47. *Ekinçi A.* The Effect of Credit and Market Risk on Bank Performance: Evidence from Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues*. 2016. № 6. P. 427-434.
48. *Aduda J., Gitonga J.* The Relationship between Credit Risk Management and Profitability among Commercial Banks in Kenya. *Journal of Modern Accounting and Auditing*. 2011. № 7. P. 934–946.
49. *Diamond D.W., Dybvig P.H.* Bank Runs, Deposit Insurance, and Liquidity. *Journal of Political Economy*. 1983. № 91. P. 401–419.

ДОДАТКИ

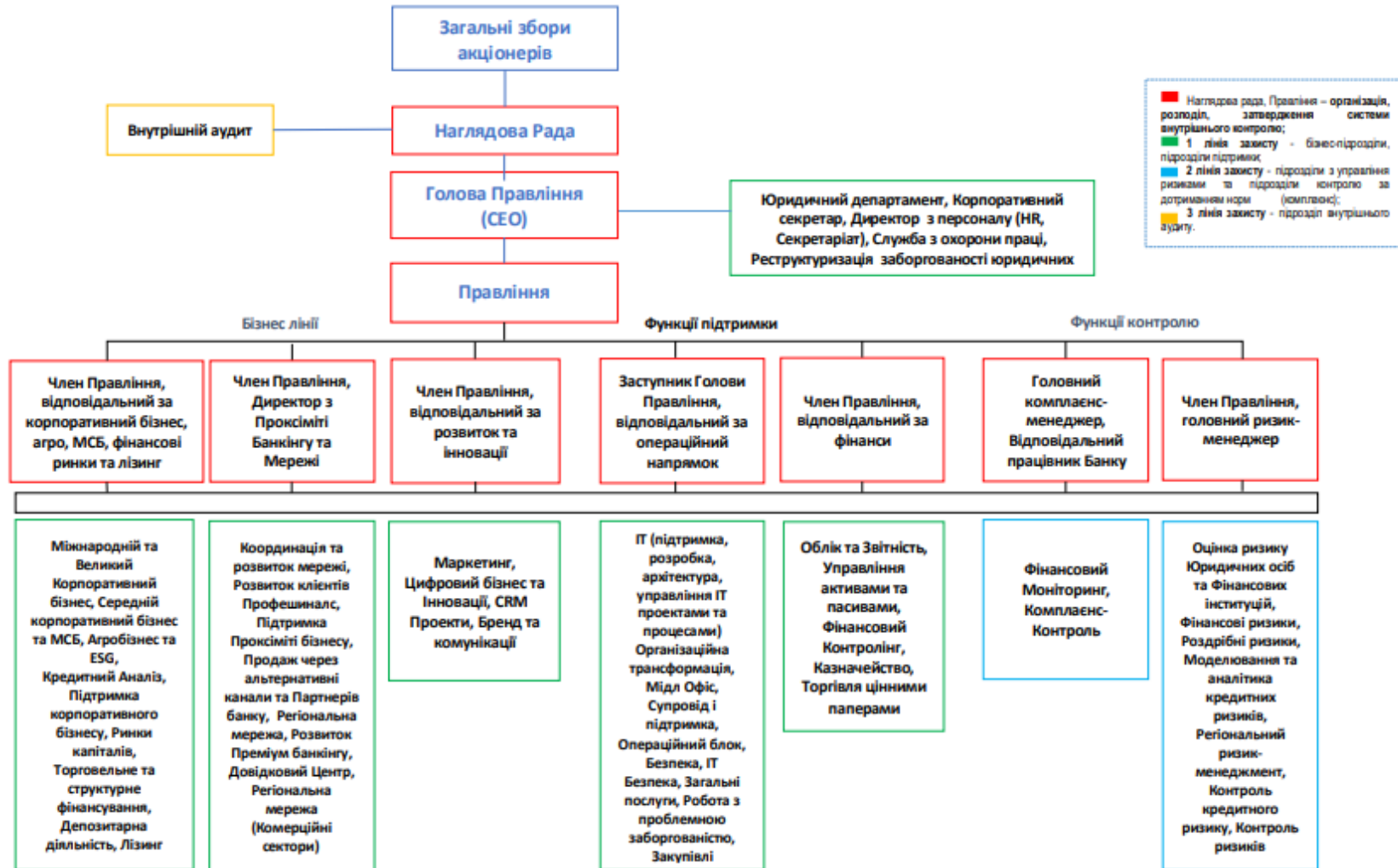
Додаток А

Класифікація ризиків за групами факторів, які визначають характер їхнього прояву

Критерій	Види ризиків
За масштабом та розміром	глобальний; локальний;
За аспектами	психологічний; соціальний; економічний; юридичний; політичний; медико-біологічний;
За ступенем об'єктивності та суб'єктивності рішень	з об'єктивною ймовірністю; з суб'єктивною ймовірністю; з об'єктивно-суб'єктивною ймовірністю;
За рівнем ризиконасиченості рішень	мінімальний; середній; оптимальний; максимальний (або допустимий); критичний (катастрофічний);
За типом	раціональний (обґрунтований); нераціональний (необґрунтований); авантюрний (азартний);
За часом ухвалення рішення	випереджальний; свочасний; запізнілий;
За кількістю осіб, які приймають рішення	індивідуальний; груповий;
За терміном оцінки та обліку ризиків	випереджальний; свочасний; запізнілий;
Щодо ситуації прийняття рішення	стохастичний (в умовах невизначеності); конкуруючий (за умов конфлікту); розпливчастий (за умов нечітко сформульованих вимог); комплексний.

Додаток Б

Організаційна структура АТ «Креді Агріколь Банк»

Додаток В
Річна звітність АТ «Креді Агріколь Банк»
2021 рік

АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Річна фінансова звітність за 2021 рік

Звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2021 року

Найменування статті	Примітки	(тис.грн.)		
		на 31 грудня 2021 року	на 31 грудня 2020 року (як рекласифіковано)	на 31 грудня 2019 року (як рекласифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	10 317 866	13 096 793	6 873 541
Кредити та аванси банкам	7	3 977 742	4 561 726	2 485 102
Кредити та аванси клієнтам	8	33 796 740	27 779 293	23 223 940
Інвестиції в цінні папери	9	5 370 487	3 593 129	1 457 831
Похідні фінансові активи	35	6 833	7 008	49 078
Інвестиційна нерухомість	10	2 745	3 109	6 161
Відстрочені податкові активи	29	18 268	27 095	-
Основні засоби	11,12	845 408	845 042	803 527
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	12	360 516	297 268	219 141
Інші фінансові активи	13	47 119	49 934	88 088
Інші нефінансові активи	14	95 904	92 130	94 450
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	15	889	7 518	955
Усього активів		54 840 517	50 360 045	35 301 814
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Кошти банків		13 969	2 212	7 006
Кошти клієнтів	16	46 078 279	42 766 641	28 812 862
Похідні фінансові зобов'язання	35	5 024	14 270	-
Інші залучені кошти	17	484 707	-	-
Поточні податкові зобов'язання		106 540	66 724	57 093
Відстрочені податкові зобов'язання		-	-	2 973
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	18	122 094	124 238	47 843
Інше забезпечення	18	45 288	37 641	34 266
Інші фінансові зобов'язання	19	284 830	273 892	312 122
Інші нефінансові зобов'язання	20	221 211	165 118	193 245
Субординований борг	21	780 074	808 567	678 538
Усього зобов'язань		48 142 016	44 259 303	30 145 948
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	22	1 222 929	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		2 433 644	2 570 725	1 729 931
Резервні та інші фонди Банку		2 929 787	2 226 047	2 139 547
Інші резерви		112 141	81 041	63 459
Усього власного капіталу		6 698 501	6 100 742	5 155 866
Усього зобов'язань та власного капіталу		54 840 517	50 360 045	35 301 814

Затверджено до випуску та підписано

22 червня 2022 року

Голова Правління Карлос де Корду
Фінансовий директор Джорджіо Сопранзі
Головний бухгалтер Вадим Кононенко

**Звіт про прибуток або збиток
за 2021 рік**

Найменування статті	Примітки	(тис.грн.)	
		2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи, що обчислено із застосуванням методу ефективної ставки відсотка	24	3 838 723	3 525 872
Процентні витрати	24	(919 774)	(1 148 759)
Чистий процентний дохід		2 918 949	2 377 113
Комісійні доходи	25	1 096 686	958 274
Комісійні витрати	25	(275 278)	(250 106)
Чистий прибуток / (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		9 072	(56 340)
Чистий прибуток / (збиток) від операцій з іноземною валютою		450 601	138 185
Чистий прибуток / (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(78 493)	331 364
Витрати, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		-	(8 169)
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		10 116	4 603
Збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	26	(216 228)	(509 502)
Збиток від зменшення корисності / (прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності) для нефінансових активів		(14)	14 743
Інші доходи	27	35 416	26 586
Витрати на виплати працівникам	28	(1 118 967)	(1 039 110)
Амортизаційні витрати	28	(377 986)	(324 826)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(559 538)	(544 665)
Прибуток до оподаткування		1 894 336	1 118 150
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	29	(341 616)	(190 856)
Прибуток за рік		1 552 720	927 294
Прибуток на акцію від діяльності, що триває:	30		
чистий прибуток / (збиток) на одну просту акцію за рік, грн.		1.27	0.76
скоригований чистий прибуток / (збиток) на одну просту акцію		1.27	0.76

Затверджено до випуску та підписано

22 червня 2022 року

Голова Правління Карлос де Корду

Фінансовий директор Джорджіо Сопрані

Головний бухгалтер Вадим Кононенко

2022 рік

АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Річна фінансова звітність за 2022 рік

Звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2022 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	на 31 грудня 2022 року	на 31 грудня 2021 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	15 592 133	10 317 866
Кредити та аванси банкам	7	22 709 896	3 977 742
Кредити та аванси клієнтам	8	27 458 170	33 796 740
Інвестиції в цінні папери	9	5 278 503	5 370 487
Похідні фінансові активи	35	-	6 833
Інвестиційна нерухомість	10	3 515	2 745
Поточні податкові активи	29	104 320	-
Відстрочені податкові активи	29	32 794	18 268
Основні засоби	11,12	750 129	845 408
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	12	433 569	360 516
Інші фінансові активи	13	114 205	47 119
Інші нефінансові активи	14	89 908	96 004
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	15	584	889
Усього активів		72 567 726	54 840 517
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		4 743	13 969
Кошти клієнтів	16	64 003 382	46 078 279
Похідні фінансові зобов'язання	35	-	5 024
Інші залучені кошти	17	729 319	484 707
Поточні податкові зобов'язання	29	-	106 540
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	18	86 205	122 094
Інше забезпечення	18	30 578	45 288
Інші фінансові зобов'язання	19	297 690	284 830
Інші нефінансові зобов'язання	20	284 183	221 211
Субординований борг	21	1 040 167	780 074
Усього зобов'язань		66 485 267	48 142 016
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	22	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		31 220	2 433 644
Резерви та інші фонди Банку		4 834 869	2 929 787
Інші резерви		(6 559)	112 141
Усього власного капіталу		6 082 459	6 698 501
Усього зобов'язань та власного капіталу		72 567 726	54 840 517

Затверджено до випуску та підписано

03 липня 2023 року

Голова Правління Карлос де КордуФінансовий директор Джорджіо СопранзіГоловний бухгалтер Вадим Кононенко

**Звіт про прибуток або збиток
за 2022 рік**

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи, що обчислено із застосуванням методу ефективної ставки відсотка	24	6 953 290	3 811 943
Інші процентні доходи	24	59 488	26 780
Процентні витрати	24	(1 762 532)	(919 774)
Чистий процентний дохід		5 250 246	2 918 949
Комісійні доходи	25	940 567	1 096 686
Комісійні витрати	25	(259 419)	(275 278)
Чистий прибуток / (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(1 809)	9 072
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		480 388	450 601
Чистий прибуток / (збиток) від переоцінки іноземної валюти		122 219	(78 493)
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	10 116
Збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	26	(4 441 130)	(216 228)
Збиток від зменшення корисності для нефінансових активів		(2 393)	(14)
Інші доходи	27	20 710	35 416
Витрати на виплати працівникам	28	(1 158 056)	(1 118 967)
Амортизаційні витрати	28	(407 396)	(377 986)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(511 498)	(559 538)
Прибуток до оподаткування		38 429	1 894 336
Витрати на сплату податку	29	(7 209)	(341 616)
Прибуток за рік		31 220	1 552 720
Прибуток на акцію від діяльності, що триває:	30		
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік, грн.		0,03	1,27
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		0,03	1,27

Затверджено до випуску та підписано

03 липня 2023 року

Голова Правління

Карлос де Корду

Фінансовий директор

Джорджіо Сопранзі

Головний бухгалтер

Вадим Кононенко

2023 рік

АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Річна фінансова звітність за 2023 рік

Звіт про фінансовий стан
на 31 грудня 2023 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	на 31 грудня 2023 року	на 31 грудня 2022 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	31 075 505	15 592 133
Кредити та аванси банкам	7	38 868 185	22 709 896
Кредити та аванси клієнтам	8	20 722 239	27 458 170
Інвестиції в цінні папери	9	11 558 254	5 278 503
Інвестиційна нерухомість	10	3 669	3 515
Поточні податкові активи	29	-	104 320
Відстрочені податкові активи	29	34 213	32 794
Основні засоби	11,12	713 408	750 129
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	12	400 394	433 569
Інші фінансові активи	13	73 942	114 205
Інші нефінансові активи	14	96 400	89 908
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		-	584
Усього активів		103 546 209	72 567 726
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		5 197	4 743
Кошти клієнтів	15	90 274 389	64 003 382
Поточні податкові зобов'язання	28	2 140 163	-
Інші залучені кошти	16	567 017	729 319
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	17	198 011	86 205
Інше забезпечення	17	19 090	30 578
Інші фінансові зобов'язання	18	358 807	297 690
Інші нефінансові зобов'язання	19	256 600	284 183
Субординований борг	20	745 657	1 049 167
Усього зобов'язань		94 564 931	66 485 267
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		2 793 034	31 220
Резерви та інші фонди Банку		4 866 089	4 834 869
Інші резерви		99 226	(6 559)
Усього власного капіталу		8 981 278	6 082 459
Усього зобов'язань та власного капіталу		103 546 209	72 567 726

Затверджено до вилучення та підписано

29 травня 2024 року

Кучер Віталій
Васильович
ЄДРПОУ/ІПН
14361575

Голова Правління _____ Карлос де Корду

Член Правління _____ Віталій Кучер

Головний бухгалтер _____ Вадим Кононенко

Примітки, подані на сторінках 46-113 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

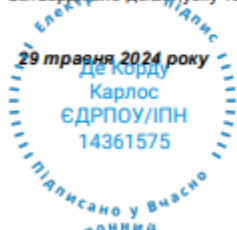
Кононенко
Вадим

**Звіт про прибуток або збиток
за 2023 рік**

(тис. грн.)			
Найменування статті	Примітки	2023 рік	2022 рік
Процентні доходи, що обчислено із застосуванням методу ефективною ставки відсотка	23	10 750 552	6 953 290
Інші процентні доходи	23	39 191	59 488
Процентні витрати	23	(2 925 006)	(1 762 532)
Чистий процентний дохід		7 864 737	5 250 246
Комісійні доходи	24	1 085 813	940 567
Комісійні витрати	24	(338 133)	(259 419)
Чистий прибуток / (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		-	(1 809)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		394 427	480 388
Чистий прибуток / (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(61 980)	122 219
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		12 925	-
Збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	25	(999 113)	(4 441 130)
Чистий дохід від відновлення/(збиток) від зменшення корисності для нефінансових активів		27	(2 393)
Інші доходи	26	31 344	26 710
Витрати на виплати працівникам	27	(1 393 998)	(1 158 056)
Амортизаційні витрати	27	(475 918)	(407 396)
Інші адміністративні та операційні витрати	27	(702 016)	(511 498)
Прибуток до оподаткування		5 418 115	38 429
Витрати на сплату податку	28	(2 625 081)	(7 209)
Прибуток за рік		2 793 034	31 220
Прибуток на акцію від діяльності, що триває:	29		
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за рік, грн		2,28	0,03
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію		2,28	0,03

Затверджено до вилучення та підписано

Голова Правління _____ Карлос де Корду

Член Правління _____ Віталій Кучер

Головний бухгалтер _____ Вадим Кононенко

Примітки, подані на сторінках 46-113 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

42

Документ підписано у сервісі Вчасно (початок)
2 Звіт про прибутки та збитки 2023.pdf

9 місяців 2024 року

АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Проміжна фінансова звітність за 9 місяців 2024 року

Звіт про фінансовий стан
на 30 вересня 2024 року

(тис. грн.)

Найменування статті	Примітки	на 30 вересня 2024 року	на 31 грудня 2023 року
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	42 612 514	31 075 505
Кредити та аванси банкам	7	33 555 472	38 868 185
Кредити та аванси клієнтам	8	22 675 334	20 722 239
Інвестиції в цінні папери	9	14 450 861	11 558 254
Інвестиційна нерухомість		3 584	3 669
Відстрочені податкові активи	27	15 516	34 213
Основні засоби		658 036	713 408
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	351 115	400 394
Інші фінансові активи	12	406 097	73 942
Інші нефінансові активи	13	114 355	96 400
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	14	406	-
Усього активів		114 843 290	103 546 209
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		7 496	5 197
Кошти клієнтів	15	98 272 501	90 274 389
Поточні податкові зобов'язання	27	499 158	2 140 163
Інші залучені кошти	16	309 421	567 017
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	17	204 869	198 011
Інше забезпечення	17	10 716	19 090
Інші фінансові зобов'язання	18	310 926	358 807
Інші нефінансові зобов'язання	19	265 961	256 600
Субординований борг	20	817 044	745 657
Усього зобов'язань		100 698 092	94 564 931
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	21	1 222 929	1 222 929
Нерозподілений прибуток		5 116 961	2 793 034
Резервні та інші фонди Банку		7 659 123	4 866 089
Інші резерви		146 185	99 226
Усього власного капіталу		14 145 198	8 981 278
Усього зобов'язань та власного капіталу		114 843 290	103 546 209

Затверджено до випуску та підписано

30 жовтня 2024 року

Електронний підпис
Кононенко
Вадим

Член Правління _____

Віталій Кучер

Звіт про прибуток або збиток
за 9 місяців 2024 року

Найменування статті	Примітки	(тис. грн.)	
		на 30.09.2024 наростаючим підсумком з початку року	на 30.09.2023 наростаючим підсумком з початку року
Процентні доходи, що обчислено із застосуванням методу ефективної ставки відсотка	22	8 533 678	7 938 984
Інші процентні доходи	22	48 522	26 964
Процентні витрати	22	(2 214 427)	(2 169 582)
Чистий процентний дохід		6 367 773	5 796 366
Комісійні доходи	23	877 647	793 576
Комісійні витрати	23	(355 873)	(236 493)
Чистий прибуток від операцій з іноземною валютою		415 477	231 248
Чистий (збиток)/прибуток від переоцінки іноземної валюти		(48 350)	3 163
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		-	12 925
Прибуток/(збиток) від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	24	1 621 494	(1 930 300)
Чистий (збиток)/прибуток від зменшення корисності для нефінансових активів		(37)	17
Інші доходи	25	14 779	15 935
Витрати на виплати працівникам	26	(1 130 814)	(1 023 906)
Амортизаційні витрати	26	(325 495)	(352 574)
Інші адміністративні та операційні витрати	26	(613 418)	(508 164)
Прибуток до оподаткування		6 823 183	2 801 793
Витрати на сплату податку	27	(1 706 222)	(508 227)
Прибуток за звітний період		5 116 961	2 293 566
Прибуток на акцію від діяльності, що триває:	28		
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію за звітний період, грн		4.18	1.88
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію, грн		4.18	1.88

Затверджено до випуску та підписано

30 жовтня 2024 року

Член Правління _____ Віталій Кучер

Головний бухгалтер _____ Вадим Кононенко

